ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

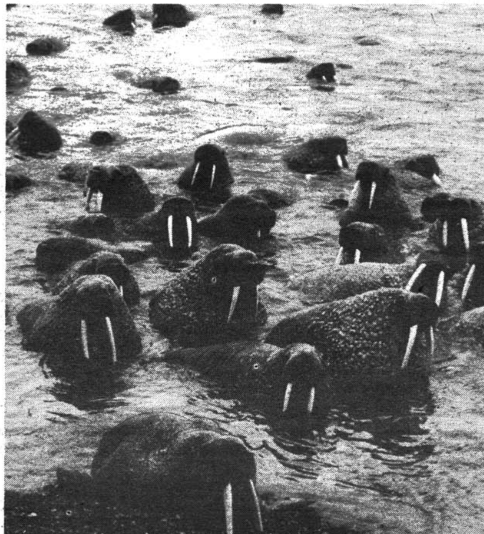
Газета Верховної Ради України ◆ № 65 (315) ◆ Четвер, 9 квітня 1992 року ◆ Ціна 1 крб.

ФЛОТ СНД — ДЕ?

На цих знімках ви бачите роботу фахівців двох незалежних ООНівських водолазних експедицій. Їх було організовано для пошуку на воді й під водою «Флоту СНД», у складі якого, згідно з указом Президента Росії Єльцина, віднині перебуває Чорноморський флот, знаходячись одночасно під юрисдикцією Росії. І що ж! Три російських флоти при російських берегах плюс Каспійська флотилія (теж російська) — знайдені. Чорноморський флот — при українських берегах — теж знайдено. А от «Флоту СНД» як такого — чомусь не знайшли. Хоч і дуже старалися.

Фото М. Ф. КОЗЛОВСЬКОГО.

НА ПЕРЕГОВОРАХ УКРАЇНІ ЗАЯВИЛИ,

що вони не проти створення Україною власних Військово-Морських Сил, але нехай Україна обирає інше місце базування. Або переходьте на Азовське море, або створюйте... нове море.

І. ПЛЮЩ,
Голова Верховної Ради України.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Командуючого Військово-Морськими Силами України

1. Призначити контр-адмірала **Кожина** Бориса Борисовича Командуючим Військово-Морськими Силами України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
6 квітня 1992 року.

Як повідомив генеральний директор Чорнобильської АЕС М. Сорокін, з 10 по 25 квітня 1992 року третій енергоблок ЧАЕС буде зупинено для проведення поточного ремонту. Заплановано виконання регламентних робіт, а також проведення профілактичних заходів у зв'язку з інцидентом на Ленінградській АЕС.

Кабінет міністрів України визнав за доцільне компенсувати додаткові затрати, пов'язані з лібералізацією цін, на будівництво житлових будинків, гаражів, дач та об'єктів садівницьких товариств, здійснюване для житлово-будівельних (у тому числі молодіжних), гаражно-будівельних і дачно-будівельних кооперативів, садівницьких товариств та індивідуальних забудовників житла, за умови якщо укладено договори підряду і сплачено перші пайові внески до 2 січня 1992 року.

ДО ЗЕМЛЯКІВ У ТЮМЕНІ

Кабінет міністрів України прийняв постанову про Дні культури України у Тюменській області.

Проведення їх з 13 до 22 квітня 1992 року, відповідно до досягнутої домовленості з Тюменським облвиконкомом (Російська Федерація), забезпечить Міністерство культури України. Відповідні міністерства і відомства, Укртелерадіокомпанія, інші засоби масової інформації, творчі спілки і товариства, місцеві органи державної виконавчої влади подадуть йому допомогу у підготовці та проведенні Днів.

НОВА КОНЦЕПЦІЯ ОХОРОНИ КОРДОНУ

Проект нової концепції охорони Державного кордону і морської економічної зони України розглянуто на засіданні колегії Державного комітету у справах охорони Державного кордону України.

Розроблена вона відповідно до сучасної політики України в сфері оборони та національної безпеки і визначає основні напрями вдосконалення охорони кордону і економічної зони, а також основні принципи будівництва Прикордонних військ України.

Нова концепція, повідомляє прес-служба Прикордонних військ, забезпечить надійний захист державно-політичних, економічних, екологічних і правових інтересів України на Державному кордоні і в економічній зоні, а також сприятиме розширенню торговельно-економічних, культурних, гуманітарних та інших міжнародних зв'язків.

НАШ ГІСТЬ — ПРЕЗИДЕНТ МОК

Протягом двох днів у Києві на запрошення Президента України Л. Кравчука перебував Президент Міжнародного олімпійського комітету, іспанський громадський діяч, маркіз Хуан Антоніо Самаранч.

Високого гостя прийняв Президент України Л. Кравчук. Між ними відбулася розмова віч-на-віч.

Учора в прес-центрі МЗС України відбулася прес-конференція, на якій пан Х. А. Самаранч, віце-президент МОК В. Смирнов (Росія) та президент НОК України В. Борзов відповіли на численні запитання українських та іноземних журналістів. Подробиці про розмову читайте в наступному номері газети.

Учора Президент МОК Х. А. Самаранч і особи, які його супроводжують, вилетіли до Кишинева.

10 МІЛЬЙОНІВ НА КРАСУ

Саме в таку цифру «влетить» фірмі «Роксолана» проведення міжнародного конкурсу флористів, що з 10 по 12 квітня пройде в київському Палаці культури «Україна». На прес-конференції директор «Роксолани» Ігор Добруцький заявив: незважаючи на такі збитки, сподіваємся, що конкурс стане справжнім святом не тільки для учасників і глядачів, але й для працівників фірми. Адже на красу грошей шкодувати не слід. Щодо глядачів, то крім мистецтва оформлення букетів, вони побачать й концертну програму, в якій візьмуть участь відомі естрадні артисти.

Андрій БОЄЧКО.

У наступному випуску

Компетентний прогноз

ПРО ГРОШІ СЕРЙОЗНО

Актуально

Слово — не горобець

«Заяви Руцького, зроблені в Тирасполі, є просто безвідповідальними, але я сподіваюся, що більшість російських депутатів мають іншу думку». Так прокоментував молдовський Президент Снєгур висловлювання віце-президента Росії щодо подій у Придністров'ї.

А нам того — не треба

Міністри оборони країн СНД парафували 10 проектів угод щодо військових питань. Україна та Азербайджан у створенні і підписанні документів про об'єднані збройні сили участі не брали.

Там блукає смерть

Тривають бої в Нагірному Карабасі. Вірменські формування атакували ряд азербайджанських сіл. Під час сутичок 10 чоловік загинуло і близько 40 поранено. Азербайджанськими силами знову було обстріляно Степанакерт. У місті є значні руйнування.

Опозиція сидить, а влада мовчить

З новою вимогою — відставки уряду — виступили мітингуючі біля парламенту Таджикистану. Як відомо, вже другий тиждень у Душанбе триває «сидіння біля парадного під'їзду» представників опозиційних сил республіки. На площі розкладено понад 30 наметів. Попередні вимоги мітингуючих: розпуск парламенту і відставка його голови.

Чи не спізнився?

Керівник зовнішньополітичного відомства Росії Козирєв запропонував міністрові закордонних справ України Зленку провести 11 квітня у Москві переговори з приводу Чорноморського флоту.

Коні не винні...

«Уряд готовий коригувати курс економічних реформ», — заявив міністр промисловості Росії Тіткін. Однак, виступаючи на З'їзді народних депутатів Російської Федерації, він сказав, що консерваторам треба зрозуміти — нині міняти кабінет недоцільно.

Прибув до Парижа

глава білоруського парламенту Шушкевич. Тут він зустрінеться з Президентом Міттераном і підпише Паризьку хартію для нової Європи.

Очікується, що на переговорах обговорюватимуться проблеми СНД і організації міжнародної конференції з Нагірного Карабаху, яка відбудеться у Мінську.

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

ВЛАДА МАЄ БУТИ, ЯК ДРУЖИНА ЦЕЗАРЯ

Парламентська хроніка

Ранкове засідання 8 квітня

Як завжди після перерви, в роботі пленарних засідань у депутатів нагромадилася велика кількість пропозицій щодо першочергового розгляду того чи іншого питання. І вчора таких пропозицій було дуже багато. Здавалося, що розглянути їх протягом трьох днів, на які формувався порядок денний, неможливо, якби парламент працював навіть цілодобово.

І що характерно, майже всі депутати, які виступали від мікрофонів, тією чи іншою мірою торкалися проблеми військового будівництва в Україні, і зокрема загострення ситуації у зв'язку з підписанням Указу Президентом Росії Борисом Єльциним про взяття під юрисдикцію Росії Чорноморського флоту. Однак, оцінюючи її як надзвичайну, депутати розійшлися в поглядах на те, як слід реагувати в цій ситуації. Олесь Шевченко, скажімо, висловився за закрите засідання і запропонував Міністерству закордонних справ України відкликати повноважного представника України із столиці Російської Федерації і надіслати ноту протесту з приводу безпрецедентного політичного цинізму з боку віце-президента Російської Федерації. Олесь Шевченко вважав також за доцільне доручити командуючому Прикордонними військами України забезпечити повний контроль, включаючи митний, за Державним кордоном України з гарантованим захистом територіальних вод України і забороною створення військово-морських баз інших держав у водах України.

Микола Поровський навпаки запропонував провести обговорення всіх питань, пов'язаних із ситуацією навколо Чорноморського флоту, відкрито і гласно, заждав заслухати інформацію Прем'єр-міністра Вітольда Фокіна про те, хто і на якій підставі дозволив приїхати до Криму віце-президентові Росії Руцькому, а також інформацію міністра закордонних справ Анатолія Зленка про те, чому очолюване ним міністерство ще досі не оголосило адмірала Касатонова персоною нон-грата.

Були й інші думки щодо дискусії. Приміром, депутати Леопольд Табурянський та Микола Рябченко висловилися, що взагалі не час нині обговорювати цю проблему, щоб не загострити політичну ситуацію. Степан Хмара був категоричним — обговорювати треба, але тільки на закритому засіданні, щоб не розпалювати емоцій, не давати приводу для можливих перекручень. Але найоптимальнішим варіантом була пропозиція народного депутата Михайла Косіва. Підтримавши Олеся Шевченка, він закликав висловлюватися все ж таки спокійніше і зваженіше, обговорити проблему в контексті військових питань, внесених на розгляд Президією Верховної Ради саме на 8 квітня. Вони сформульовані так — про стан проведення воєнної політики України та реалізації законодавчих актів з питань військової сфери; про додаткові заходи щодо забезпечення набуття Україною без'ядерного статусу. Причому сесія саме з метою «не давати приводів для перекручень» висловилася за обговорення цих питань на відкритому засіданні. З доповіддю виступив міністр оборони України К. Морозов.

Жваву дискусію викликало питання про відповідність окремих правових актів Президента України вимогам Конституції (Основного Закону) України. В інформації, поданій головою Комісії у питаннях законодавства і законності Олександром Коцюбою Верховній Раді, йдеться про неправомочність 18 Указів та одного розпорядження Президента України Леоніда Кравчука. Перед голосуванням про внесення цього питання до порядку денного Леонід Кравчук взяв слово:

— Я не проти того, щоб це питання обговорювалося. Це справа Верховної Ради.

У мене є тільки одне застереження, щоб ми зрозуміли ситуацію. Ви знаєте: ще з жовтня минулого року порушувалося питання про те, що через Зовнішекономбанк Україна втрачала валюту. І ось нарешті утворено експортно-імпортний банк України, він почав працювати, вступив у міжнародні розрахунки, створив певну систему. Обговорення цього питання Верховною Радою може зашкодити справі. Є питання букви, є питання життя. Я не хочу цим сказати, що всі Укази відповідають Конституції. Зокрема, щодо Указу про міністра юстиції я попросив вибачення в Голови Верховної Ради, прошу пробачення й у вас. Мене тут підвели...

Відкласти як неактуальне, передати на розгляд Президії Верховної Ради, зняти з порядку денного і таки розглянути на закритому засіданні — такими були пропозиції народних депутатів щодо питання про відповідність правових актів Президента України вимогам Конституції. Леонід Кравчук висловився за обговорення на відкритому засіданні. Пропозиція зняти з обговорення набрала лише 139 голосів.

Відверто кажучи, все ранкове засідання було уроком, з якого можна зробити висновок: дуже й дуже нелегкими є кроки до правової держави. Дуже великою була спокуса провести закрите засідання, бо, мовляв, народ не зрозуміє. Народ зрозуміє, що держава йде саме шляхом права і законності, якщо чесно і відверто у парламентських виразах буде оцінено і ситуацію з Чорноморським флотом, з Указами Президента України, і з багатьох інших питань життя республіки. Отже, її влада має бути поза підозрою, як дружина Цезаря.

Світлана ПИСАРЕНКО, парламентський оглядач «Голосу України».

ФЛОТ ДОВЕДЕТЬСЯ ДІЛИТИ

Продиктовано у номер

Після обіду 7 квітня частина української делегації на чолі з першим заступником Голови Верховної Ради України Василем Дурдинцем і першим заступником міністра оборони України генерал-лейтенантом Іваном Біжаном в супроводі командуючого Чорноморським флотом адмірала Ігоря Касатонова вирушили в учбовий центр флоту на зустріч з представниками військових морських бригад, дислокованих у Севастополі.

Василь Дурдинець, ознайомивши з основними положеннями військової політики і доктрини, сказав, що Україна має намір вирішувати всі спірні питання шляхом переговорів і готова будувати свої збройні сили для того, щоб захищати ними зовнішні кордони, а не кидати їх у внутрішні конфлікти чи в політичні «розбори».

«Наша армія нараховуватиме 200—220 тисяч чоловік, а можливо, і того менше, але це мають бути війська високопрофесійні, захищені у правовому і соціальному плані», — сказав він і закликав військових моряків взяти участь в розбудові військово-морських сил України.

Як згодом повідомили інші представники української делегації, які проводили подібні зустрічі у військових частинах і трудових колективах Севастополя, й інші військові та цивільні вимагали граничної і якнайшвидшої визначеності України у цьому складному для всіх питанні. Член Президії Верховної Ради України Ярослав Кондратьєв сказав, що особисто він зустрічався з частиною морської піхоти, і військові ніяк не могли дійти тями, чому Україна зволікає з рішучими діями у своєму ставленні до Чорноморського флоту. «Їх навіть менше цікавили соціальні питання. Вони хочуть знати, кому служити і чиї накази виконувати», — сказав він. «А може, Леонід Кравчук, наприклад, зуміє звільнити з посади командуючого флотом Ігоря Касатонова?» — запитав я. «Може, але він, певно, чекає на узгоджений підхід до цього питання», — почув у відповідь.

А тим часом в учбовому центрі після Василя Дурдинця виступив Ігор Касатонов. Він підтвердив своє прагнення підкорятися тільки наказам маршала Шапошникова і заявив, що Указ Леоніда Кравчука — рівень для нього недостатній і що потрібні багатосторонні рішення з цього питання. Причому, закликаючи глав держав СНД прискорити прийняття такого рішення, Ігор Касатонов демонстративно назвав Президента Росії «товаришем Єльциним», а Президента України після паузи — просто Леонідом Макаровичем.

Василь Дурдинець, повідомив, що Леонід Кравчук прийняв Указ про флот на своїй території, а Указ Бориса Єльцина не має під собою ніяких юридичних підстав. Але українська делегація надіслала телеграму маршалу Шапошникову, в якій вимагала негайного приїзду делегації головного командування Об'єднаних збройних сил і військово-морського флоту СНД для переговорів про розділення Чорноморського флоту. Над вечір стало відомо також, що українська сторона надіслала в Москву і свій варіант переліку кораблів і частин Чорноморського флоту, які повинні ввійти до складу стратегічних сил СНД, а які — залишитися в Україні. Москва, як відомо, відгукнулася, і до Севастополя було направлено представницьку делегацію на чолі з командуючим ВМФ СНД адміралом флоту Володимиром Чернавіним.

8 квітня стало відомо, що Київ дав дозвіл на приземлення Чернавіна під Севастополем. Українська делегація відклала свій від'їзд до столиці України.

* * *

8 квітня новопризначений командуючий Військово-Морськими Силами України контр-адмірал Борис Кожин дав свою першу прес-конференцію для журналістів. Головним мотивом, що побудив його прийняти пропозицію Міністра оборони України зайняти цю посаду, Борис Кожин назвав бажання визначитись. «Я служу Україні з 1968 року, а останнім часом мене, як і багатьох чорноморців, мучило питання: «Хто я? Кому служу?» І я зрозумів; я — громадянин України. Стати командуючим ВМС, зайняти цю посаду в сьогоднішній складній обстановці мене змусив людський обов'язок», — сказав він.

Говорячи про концепцію розбудови ВМС України, Борис Кожин сказав, що вони мають виконувати три головні завдання. По-перше, підтримувати сприятливий оперативний режим в Чорноморському регіоні, на що повинно бути кинуто усі військово-морські сили України. По-друге, охорона економічної зони, забезпечення безпеки кораблів і охорона промислової діяльності і комунікацій, по-третє, охорона і оборона морських кордонів України, боротьба з контрабандою. «Виходячи з цих завдань, ми і визначимо наші сили і засоби, знатимемо, скільки і для чого нам потрібно кораблів та іншої техніки. Таким чином визначиться і склад ВМС України, до яких увійдуть надводні і підводні човни, тральні сили, берегова охорона тощо. Це підхід з розрахунками і з обгрунтуваннями», — сказав він.

На запитання: «Чи впевнений він, що його накази будуть виконуватися?» Борис Кожин відповів: «Який би я був командуючий, якби не був у цьому переконаний. По-перше, я створю для цього всі необхідні умови, а по-друге, кожен наказ буде обгрунтований з точки зору його необхідності. Взаємовідносини у ВМС України будуть будуватися на повазі до людини. Це моя головна позиція. Я ніколи в житті не віддам жодного розпорядження, яке б спричинило до конфронтації. Все повинно робитися з позиції поваги один до одного.»

Про майбутню взаємодію ВМС України і Чорноморського Флоту Борис Кожин сказав, що не хотів би бачити співіснування якихось паралельних структур на флоті. А тому потрібно політичне рішення з цього питання, яке все і розставить на свої місця.

Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».
Севастополь (телефоном).

Читачі «ГУ» — про вояж Руцького

ПОЗАДУ — УКРАЇНА

Як не гірко — а сьогодні ми маємо в Криму те, що заслужили. Дипломатичні залицяння спочатку з Багровим, а потім з Касатоновим взаємного кохання пробудити не могли. Росії нема потреби брати на шию Чорноморський флот, коли вона не може дати ладу тому, що вже загарбала. Як божий день зрозуміло — Україну хочуть позбавити незалежності, залишити її колонією імперії. Загроза цілком реальна. Недбалість, короткозорість Верховної Ради, уряду виправити тепер дуже важко. Здоровий глузд, на якому ми будували свої розрахунки, програв. Історична справедливість, за якою Україна мала б право на більшу частку флоту, аніж власне Чорноморський, спасувала перед нахабністю «старшого брата».

Сьогодні, мабуть, востаннє ми можемо вдарити на сполох: Виборемо власні збройні сили і флот — може, вони і нададуть нашим нерішучим правителям впевненості у зовнішніх і внутрішніх справах. Далі відступати нікуди.

Микола ДУРАКОВ,
голова Луганського крайового осередку «Державна самостійність України».

З ДОНБАСУ — ПРО ПОЛІТИЧНІ ВИКРУТАСИ

Владислав Зелений із степового донецького села Новомихайлівка Мар'їнського району сьогодні уважно й з тривогою дослухається до всього, що діється в Криму, навколо Чорноморського флоту.

Три роки віддав колгоспний майстер зелених насаджень суворій морській службі на кораблі «Ладний», що базувався у Севастополі. Повернувся у рідне село старшиною I статті — як мовиться, не осоромив козацького роду.

— У нашому селі чимало хлопців, котрі, як і я, відбували службу на Чорному морі. Ось і тепер троє моїх земляків надсилають матерям листи з Севастополя,— говорить Владислав Зелений.— А скільки таких по всій Україні! До речі, й Чорноморський флот здебільшого будували українськими кораблелами у Миколаєві та Херсоні. Не розумію, чим можна пояснити проімперські заяви Єльцина, «афганський запал» Руцького, яким він так жарив під час недавнього провокаційного вояжу до Криму. Хто йому дав дозвіл так себе поводити в незалежній державі? Як і мої друзі по службі, твердо стою на тому, що Чорноморський флот має бути українським!

Юрій ДОЦЕНКО.

Я ЗА ФЛОТ ЩЕ ПОСТОЮ...

Я полтавський селянин з діда-прадіда і корінний харків'янин від народження. В роки війни — старшина морської піхоти, учасник героїчної оборони Севастополя. За його свободу «нагороджений» трьома пораненнями і двома контузіями. Брат «ворогів народу», в бою мав право лише на смерть. Але якимось дивом вцілів.

У Севастополь потрапив у тридцять шостому році, тоді багатьох хлопців з України направляли на флотську службу за комсомольським набором. Повернулися до рідних домівок одиниці. І коли вже та земля густо полита моєю кров'ю, коли там полягли мої побратими, мені здається, що маю право, повинен відстояти Чорноморський флот України, хоча б словом.

Мало не щодня нам товчуть: «Чорноморський флот будували всі республіки». Може, й так. Але на чиїх заводах побудований весь флот колишнього СРСР? Чиїми руками?

Україна — морська держава. Мати свій флот вона просто зобов'язана. Бо інакше ми завжди будемо малоросами, як раніше.

Яків МАР'ЄНКО.

Харків.

ХОЧЕШ МИРУ — БУДЬ СИЛЬНИМ

Якщо навіть не чіпати юридичного боку недавнього вояжу російського віце-президента Олександра Руцького на Чорноморський флот і заплющити очі на етичні моменти, не можна залишити поза увагою речі занадто серйозні. Йдеться про втручання у внутрішні справи незалежної України, що веде до загострення відносин між двома великими державами.

Пояснюючи причини політичних та інших, переважно штучно створених, непорозумінь між Російською Федерацією та Україною, треба усвідомити, що минули часи поділу на старшого і молодшого брата, — натомість потрібна взаємна повага. А сварити український і російський народи більш ніж безвідповідально. Тому вчинки, заяви і навіть погрози деяких політичних та державних діячів Росії сприймаються із неабияким занепокоєнням.

Державність України молода, вона лише формується, і такі моменти процесу, як створення власних збройних сил чи право на успадкування своєї частки власності колишнього Союзу мають сприйматися з розумінням і серйозно.

Ставлення до всього цього, зрештою, висловлено в заяві Президії Верховної Ради України щодо Чорноморського флоту і в Указі Леоніда Кравчука про невідкладні заходи по будівництву збройних сил України. І заява, і Указ — вимушені, але безальтернативні в даній ситуації.

Леонід КУЧМА,
генеральний директор ВО «Південний машинобудівний завод», народний депутат України.
Дніпропетровськ.

Життя Рад

Сесія обласної Ради затвердила один з альтернативних проектів Закону України про самоврядну адміністративну територію Закарпаття.

САМОВРЯДНА ЗОНА, чи ЗНОВУ МОНОПОЛІЯ НА ВСЕ?

Розмови про вільну економічну зону в регіоні ведуться давно. Різними були й прожекти: від краю вільного підприємництва до державної автономії. Зрештою, більшість зупинилась на пропозиції, яку вніс під час передвиборних зустрічей на Закарпатті Леонід Кравчук: особливий самоврядний території. Саме за такий статус проголосували в ході обласного референдуму 78 відсотків дорослого населення краю.

Незважаючи на це, політичні колізії навколо проблеми продовжувались. Крайова організація Руху, декларативно підтримуючи ідею, на ділі робила все, щоб її відхилити. «Общество карпатских русинов» настоювало на поверненні автономії часів буржуазної Чехо-Словаччини і денонсуванні договору 1946 року між Чехо-Словаччиною та тодішнім СРСР про приєднання Закарпаття до Радянської України. Ще одне громадське формування — асоціація нерадикальних демократів — висунуло «концепцію» утворення в регіоні федеративної Підкарпатської республіки, але у складі суверенної України. До обговорення підключилась також група вчених, які обстоювали власне бачення майбутнього краю: одні занадто зліва, інші — через міру справа.

Про це й говорили на сесії депутати. Звичайно, на фоні такого загострення крайнощів перевагу віддали більш центристському та обгрунтованому проекту робочої групи облвиконкому, який до того ж позитивно оцінили експерти з Інституту держави і права АН України.

Головна ідея документа — гарантувати регіону не декларативну (передбачену чинним недосконалим законодавством), а справжню самоврядність. Бо нещодавний диктат Москви нині успішно прагне практикувати Київ. Ось кілька найсвіжіших прикладів.

Щоб хоч трохи стабілізувати споживчий ринок, облвиконком вирішив створити обмінний фонд області, де б мала концентруватися продукція, виробництво якої в регіоні має пріоритетний характер. Але дозвіл на виділення товарів в обмінний фонд чомусь видається (а правильніше не видається) в Києві. Так, Мінекономіки накладо вето на відпуск сюди солі, паралельно не «забувши» довести Солотвинському солерудинку державне замовлення на поставку 720 тисяч тонн. Жорсткі рознарядки на відправку харчової оцтової кислоти довело лісохімкомбінатам області. Примірom, Перечинський зобов'язало відвантажити в Росію 400, Латвію — 100, Азербайджан — 75, Беларусь — 70, Молдову — 50, Грузію — 15 тонн цієї продукції. А в регіоні залишається мізер — не більше, ніж 10—20 тонн. Хоча за ці та багато інших товарів закарпатці могли б на бартерній основі одержати вкрай необхідну продукцію, яку ні Київ не виділяє, ні республіки не постачають.

Про своє право на екологічний збір за експлуатацію шляхів області, насамперед прикордонних, заявила нещодавно Українська державна корпорація автомобільного транспорту. Парадоксальна ситуація: гроші забирають, а облаштування тих же під'їзних доріг до контрольно-пропускних пунктів залишають місцевій владі. За подібним принципом діють новосформовані (а вірніше перелицьовані) республіканські туристичні, курортні та багато інших колишніх відомств, а тепер асоціацій, корпорацій тощо. Перелік можна б продовжити.

І тому закарпатці все частіше згадують визначення Леоніда Кравчука: «Самоврядна територія — це регіон, який діє виключно на основі законів України, але без прямого втручання зверху». Зрозуміло, на такий статус можуть (і мають) претендувати й інші області республіки. Але чому б не «пропрацювати» його механізм насамперед на Закарпатті, де для цього вже сьогодні створені належні умови? До того ж нова форма управління дала б змогу зняти паралельно не лише низку економічних, а й національних питань. Про це заявили на нещодавній зустрічі з місією Наради з безпеки і співробітництва в Європі більшість представників національних культурних товариств.

Поки ж що мешканці регіону, депутати зауважують: «Невже знову залишається монополія на все? Коли ж нарешті будемо господарями у своєму краї?»

Відповідь на це повинні дати члени українського парламенту, до якого у вигляді законодавчої ініціативи і звернулась обласна Рада.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Закарпатська область.

У постійних комісіях Верховної Ради

Міністерський оклад — прибиральниці

Напевне, ще всім пам'ятне «пограбування століття», здійснене союзним Мінатоменерго. Коли без сорому й совісті московський атомний монстр привласнив добродійні пожертвування, надіслані з усього світу у фонд допомоги потерпілим від катастрофи на Чорнобильській АЕС. І хоча союзне міністерство, як то кажуть, наказало довго жити, судячи з усього, його «справу» вирішив продовжити наш рідний Кабінет міністрів. Саме про це йшлося на розширеному засіданні постійної Комісії з питань Чорнобильської катастрофи, яка відбулася днями.

Справа в тому, що Кабінет міністрів прийняв наприкінці березня постанову про заходи у зв'язку з виведенням Чорнобильської АЕС з експлуатації. Цей факт можна б лише вітати, оскільки уряд, хоч і через півроку після відповідного законодавчого акта Верховної Ради, врешті взявся за розв'язання проблеми. Однак сам документ, як відзначалося на засіданні, буквально приголомшив членів Комісії. Бо в даному конкретному випадку представники вищого державного органу вирішили, так би мовити, доручити цапові стерегти капусту. Тобто наділили новостворений Укратоменергопром, який зацікавлений у зволіканні виведення блоків з експлуатації та подорожчанні робіт, функціями монополіста в процесі закриття Чорнобильської АЕС. Не Мінчорнобилю, не Міненерго, а саме концерну чомусь передано майже всі повноваження.

Останній як державна госпрозрахункова організація повинен діяти (якщо зважити сьогоднішні ціни на електроенергію), в межах власних зароблених коштів. У той же час постановою Кабінету міністрів передбачено, що фінансування ЧАЕС здійснюватиметься за рахунок мізерних сум, виділених для захисту потерпілих від Чорнобильської катастрофи. Більше того, цим документом дається дозвіл не лише фінансувати програму соціальних потреб колективу станції, а й виробничо-експлуатаційні витрати АЕС, встановити надзвичайно високі посадові оклади в організаціях, які працюють у зоні відчуження. І це тоді, коли Верховна Рада рахує кожен карбованець, скорочує програми, щоб не умертвити й без того жалюгідний чорнобильський бюджет.

Проте Кабінет міністрів не рахується ні з ким. Ним проігноровано Мінчорнобиль, на який Верховна Рада поклала розпорядчі функції щодо ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, а постанову прийнято без елементарного погодження як з Мінчорнобилем, так і з Комісією з питань Чорнобильської катастрофи. До непередбачених наслідків може призвести і підготовлений Указ Президента про розширення сфери діяльності концерну і його повноважень. Бо найближчим часом він може перетворитися на безконтрольного монстра, подібного до недоброї пам'яті Мінсередмашу колишнього СРСР. Новий осколок старої структури, очевидно хоче реваншу. Тепер уже в незалежній Україні. І його, як говорилося на комісії, чомусь підтримує уряд.

Заслухавши інформацію міністра Мінчорнобиля Георгія Готовчиця та заступника міністра, начальника адміністрації 30-кілометрової зони Володимира Холоші, комісія прийшла до однозначного висновку: якщо постанову Кабінету міністрів не буде відмінено, дане питання необхідно винести на розгляд сесії Верховної Ради.

І на закінчення наведу всього лише одну цифру, почерпнуту з компетентних джерел. Після підвищення зарплати оклад прибиральниці службових приміщень на ЧАЕС не різнитиметься майже від міністерського.

Василь ТУГЛУК,
парламентський кореспондент «Голосу України».

Коротко

Погоничів — у відставку

Повністю ліквідувала своє управління сільського господарства остання сесія Долинської райради. Причина одна: в умовах ринкової економіки ні фермерам, ні колективним господарствам ця установа з кількома десятками «погоничів» не потрібна. Кожен виживатиме, покладаючись на власний розум і руки. Натомість вирішили створити аграрний відділ райвиконкому з 7—8 чоловік. Він допомагатиме впроваджувати нові форми організації праці, сучасні технології, координуватиме діяльність різних господарських структур.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Ще один Хрещатик

За рішенням комісії по назвах вулиць у місті пройде перейменування. Так, вулиця Урицького називатиметься Хрещатиком, вулиця Орджонікідзе — Кавказькою, Куйбишева — Замковою. Рішення своє комісія пояснила тим, що імена цих державних радянських осіб до Черкас ніякого відношення не мають.

«РЕСПУБЛІКА».
Черкаси.

Знайомтесь: Представник Президента

«НЕ ЛЮБЛЮ ДАВАТИ ОБІЦЯНОК»

Своєрідною несподіванкою було призначення Представником Президента по Миколаївській області 37-річного Анатолія КІНАХА, який до обрання народним депутатом України працював начальником відділу заводу «Океан». Видно, більше його знають колеги-депутати — як прогресивного економіста й політика. Менше знають миколаївці. Розповідають: виріс в українському селі в Молдові, вчився в Ленінграді. Як депутат — відмовився від машини, мешкає у віддаленому районі Миколаєва в однокімнатній квартирі, має телефон на «блокіраторі»...

— Призначення ваше, Анатолію Кириловичу, для області стало дещо сенсаційним, адже були претенденти відоміші...

— Претендентів було п'ятеро. Зокрема, голова облради, його заступник...

— Даруйте, але чи нема тут загрози повторення тих методів керівництва, коли сільськогосподарським районом правив перший секретар райкому — учитель фізкультури за фахом і мисленням? Керувати відділом на заводі і цілою областю — речі різні...

— Я категорично проти того, щоб ділом займалися непрофесіонали. Розумію складність і обсяги нової роботи. Вдячний Президентові за те, що зупинив свій вибір на мені. Не люблю і не люблю давати якихось обіцянок і вважаю, що тільки час і конкретні справи можуть довести правильність чи неправильність цього вибору.

— Отже, не просинтимете для стабілізації справ в області ста «президентських» днів?

— Вважаю, з перших днів треба домагатися реальних результатів і довести, що нова державна влада повертається обличчям до людей. Вона мусить створити на місцях зону найбільшого сприяння для розвитку підприємницької ініціативи і ринкових структур, реалізувати пакет законів про приватизацію, аграрну реформу.

Враховуючи специфіку області, бачу два напрями. Перший — найближчим часом докласти всіх зусиль для конверсії, інакше нам загрожує масове безробіття. Конверсію проводитимемо на основі створення малих підприємств, приватизації цих заводів, залучення зовнішніх інвесторів.

Ще одне — понад 50 відсотків нашої продукції є сільськогосподарською. Отже — курс на фермерство, акціонерні товариства. Але процес народження власника на селі має йти від низу до верху. Ніякого огульного закриття колгоспів-радгоспів. Кожен колектив приймає своє рішення на основі закону. Я підтримуватиму всі форми господарювання на землі.

— Ходять чутки про великі кадрові пертурбації...

— Аналізуючи кадровий керівний склад області, переконався, що там багато випадкових людей. А мої критерії — професіоналізм і порядність. Моїми першими заступниками стали Микола Круглов, колишній заступник голови Миколаївського міськвиконкому, людина з ринковою психологією, спеціаліст у галузі економіки та управління, і Геннадій Леліков, спеціаліст у галузі загальнодержавної та регіональної політики, людина з такими ж якостями. І буквально днями змушений був звільнити з посади начальника головного фінансового управління області. Я знав, що він неспроможний працювати в умовах зародження ринкових відносин. До речі, посаду зайняла його заступник, жінка з великим досвідом роботи й з більшим діловим потенціалом.

— В одному з районів області, здається, у Снігірівському, Представником Президента ви хочете бачити лідера районного Руху. Чи не є це якимось компромісом?

— Главою адміністрації у цьому районі я хотів би бачити Радюка Миколу Дмитровича, який працює головним інженером і справді є лідером Руху. Я з ним мав розмову і переконався, що це людина дуже грамотна, близька мені за поглядами, розуміє ситуацію, в якій ми опинилися. Отож, наголошую, при виборі кандидатів на такі пости я керуюся вже відомими вам критеріями й аж ніяк не тиском тих чи інших суспільно-політичних сил.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Бориса РИБИКОВА.

Подробиці

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕНЬ ЧОР

Під час президентської кампанії на одній з афіш В'ячеслава Чорновола зобразили в образі круторогого чорного вола. А що? Він по суті таким був і залишився: працював, як віл, заради незалежної України і буцався, як віл, супроти системи насилля.

Два роки тому виборці, які віддали свої голоси за В'ячеслава Чорновола, зняли з нього терновий вінок і одягли лавровий. Осанна, многая літа, хліб-сіль і доземні поклони — все це було. А останні сесії не обходяться без юрби попід вікнами, яка скандує з різних приводів (і без приводів також) — «ганьба!». Лаврові листочки були хутенько общипані на борщ і юшку, а владі без реальної влади знову ж таки дісталися терні вкупі з невдячністю невдоволених виборців: ми, мовляв, за вас проголосували, а де ж хліб та видовища?

Думаю, що у багатьох львів'ян тенькнуло серце від докорів сумління, коли В'ячеслав Чорновіл востаннє звернувся до них з телеекрана у ролі голови обласної Ради. Говорив перед камерою, мов на сповіді: «Зробив усе, що міг». Він передав свій кабінет з колекцією подарованих булав Миколі Гориню й повернувся до звичної ролі опозиціонера. Однак це конструктивна, вибіркова опозиція, завжди уточнює В'ячеслав Максимович.

Того вечора телефони на телестудії були особливо «гарячими» від численних запитань. «Чому ви нас залишаєте? Приїздіть хоч на Великдень!» Великдень Чорновіл проведе вдома, у Львові, в колі сім'ї. Надалі у нього щотижня буде Львів-день для зустрічей з виборцями. Обидві ролі, які залишалися на політичній арені області, його вже не влаштовували, бо обласна Рада за нових умов, як він вважає, більше нагадуватиме дискусійний клуб. «А в ролі Представника я став би чиновником, який залежить від поруху пальця Президента». Схвалюючи позицію Президента

в сфері еко
Чорновіл ус
шній корпус
ників «спок
рою», бо «
випадках і
ми порадил
прийшли лю
до певної с
її збережуть
Утім, пер
ції значно
владі, і про
рив сам Ч
ласну Раду
нями» крити
Та зрештою
ло у фундам
чної ситуац
ся у Галич
ширилася
Що ж з
нього і
роках
хліб, є
вати їх у
примиренніс
стеми та її
зберіг спеці
і вийшли з
номенклату
ли свою сп
му не раз
«супердемон
ній сесії гр
ласної Рад
заявою про
рівних поса
муністів, як
КПРС на 2
го року, т
день ія
— сф
жодного ра
відповідного
номіці хотіл
ше. Те, що
селі, схоже
По суті лі
ну систе
В'ячес
словив Сте
Представни
заявив: «Я
ця система
тримається
ми швидше
повернемося
борів Пред
...Для себ
ріг головне
обламав кр
довкола нь
де багато т
меться зроб

Ок
Льв'

Оказії

БАРАБАШКА, ДОМОВИК?

Справді, важко сказати, як величати того, хто поселився в квартирі жительки селища Баранівка Житомирської області П. А почалося все в грудні минулого року з телефонного апарата...

Син, виявляється, може набрати будь-який номер і телефон працює. А господиня не може. Викликали майстрів — ті все подивилися, перевірили, результат — той же.

А якщо палець заізолювати? Жінка саме так і зробила, і тепер, коли треба скористатися телефоном, обмотує палець, яким набирає номер. Однак невідомий бавиться не лише з апаратом, а й ходить увечері по хаті. Може забратися на ліжко, як кіт, ступає по ковдрі. Буває, в тиші нічної квартири чути такий звук, наче хто шматок фанери переламав. Раптом серед білого дня вистрибне на плечі. Озирається жінка — нема нікого... Хто ж це?

Інформагенція «ВІСНИК».
Житомирська область.

Новини мистецтва

ОБ'ЄДНАВ ГУМОР

У Чернігові відбувся третій міждержавний фестиваль театрального мистецтва. У ньому взяли участь творчі колективи театрів Гомеля, Брянська, Києва, Ніжина, Чернігова. Цього разу своєрідною особливістю фестивалю став гумор — усі учасники небуденного заходу привезли до міста на Десні вистави-комедії. Щирий сміх і талановита гра об'єднали у цей нелегкий час і акторів, і глядачів. Завершився фестиваль виставою Київського державного академічного театру імені І. Франка «Привиди» Е. Де Філіппо.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Знак біди

НАПАЛИ НА ВАРТОВОГО

Невідомі особи вчинили напад на вартового військової частини, дислокованої у Хмельницькому. Вони заволоділи автоматом (АК-74. № 4168659) і 60 набоями. Розшук злочинців веде група співробітників Служби безпеки України, військової прокуратури і органів внутрішніх справ.

Віктор ВАРЕНИК,
референт прес-центру СБУ.

ВІД ДЕ-ФАКТО ДО ДЕ-ЮРЕ ЩЕ ДАЛ

Реалії

У Харкові відбувся республіканський семінар «Проблеми правозахисної діяльності в Україні». Участь у ньому взяли колишні політв'язні, незалежні експерти, депутати різних рівнів, гості з Московської Хельсінкської Групи та Комітету з прав людини Російської Федерації. Організатори — товариство «Хельсінкі-90» та харківський «Меморіал».

Учасники семінару підкреслювали, що загальною заслугою політичних сил України є те, що українська державність створюється на основі громадянського миру, дотримання прав національних меншин. Однак, наводилося чимало фактів, які свідчать про порушення прав людини, про системність характеру таких порушень (Г. Алтунян, М. Румшиська — про порушення прав людини в місцях ув'язнення, С. Глузман — у галузі психіатрії). Підкреслювалося також, що Верховна Рада України, яка прийняла міжнародні пакти про права людини як норми прямої дії, допускає прийняття законів, які порушують ці пакти. Як приклад наводилися Закон про громадянство, в якому не інституйований принцип особистого національного самовизначення. Закон про альтернативну військову службу не передбачає альтернативи для пацифістів, формулювання статті 62 КК України допускає розширювальне тлумачення — що веде до свавілля. В Законі про оперативно-розшукову службу та Законі про міліцію порушується право на недоторканність житла.

Проблема самовизначення Криму обговорювалася окремо (доповідь М. Буроменського), щодо неї прийнято спеціальну резолюцію, де сказано, що Верховна Рада України, спираючись на міжнародне право, повинна законодавчо визнати невід'ємні права кримськотатарського народу як корінного і зробити це негайно. Питання про територіальну автономію Криму у складі України повинно вирішуватися Верховною Радою України з урахуванням перспективи повернення до Криму кримськотатарського народу для всебічної і справедливої реалізації його прав.

**Учасники
ностайні в
необхідне ст
незалежних
ганізацій дл
подіями, ек
законодавств
захисту пра
ганізації по
ційно та ор
ні з Комісі
Верховної Р
ти в міжна
структури.**

**В окремі
ється необх
ного проведе
семінарів.**

Єв
**співголов
товариств
депутат
ськради.**

АЛЛО, ДАІ?

Факт і коментар

Уявіть, що на автошляху сталася аварія. Водії шукають телефон, щоб викликати ДАІ. А якщо його нема, а потерпілі потребують допомоги лікарів? Ми вже чули про західні автобани, де зателефонувати можна з будь-якого місця, навіть не виходячи з машини. А у нас?

Розповідає заступник начальника відділу організації дорожнього руху головного управління ДАІ МВС України майор міліції С. КАРАКАЙ:

— Основні автомагістралі України загалом обладнані лініями зв'язку «водій—диспетчер». Призначені вони насамперед для швидкого виклику міліції та медиків у місця дорожньо-транспортних пригод. Окрім того, водії мають можливість повідомити шляховиків про небезпечні ділянки доріг та перешкоди для руху транспорту, що можуть призвести до аварії. Переговорними пристроями, що, як правило, встановлені на узбіччі шляхів, можуть користуватися водії. Але, на жаль, майже половина таких ліній узагалі не працює. Скажімо, на трасі Київ—Чоп у Житомирській області з 50 переговорних пристроїв 21 несправний. З цієї ж причини водії можуть скористатися не кожним переговорним пристроєм на магістралі Москва—Київ, що в Сумській області.

Загалом автошляхи державного зн
ходять чере
ластей рес
ні 1700 к
оперативног
820 кіломе

Відповіда
дорожнього
ві організа
ні концерну
Державтоін
зацікавлена
ні зв'язку
належному
запорука ш
ня інформа
ди та приг
руху.

Владис
Київ.

ринковою психологією, спеціаліст у галузі економіки та управління, і Геннадій Леліков, спеціаліст у галузі загальнодержавної та регіональної політики, людина з такими ж якостями. І буквально днями змушений був звільнити з посади начальника головного фінансового управління області. Я знав, що він неспроможний працювати в умовах зародження ринкових відносин. До речі, посаду зайняла його заступник, жінка з великим досвідом роботи й з більшим діловим потенціалом.

— В одному з районів області, здається, у Снігірівському, Представником Президента ви хочете бачити лідера районного Руху. Чи не є це якимось компромісом?

— Главою адміністрації у цьому районі я хотів би бачити Радюка Миколу Дмитровича, який працює головним інженером і справді є лідером Руху. Я з ним мав розмову і переконався, що це людина дуже грамотна, близька мені за поглядами, розуміє ситуацію, в якій ми опинилися. Отож, наголошую, при виборі кандидатів на такі пости я керуюся вже відомими вам критеріями й аж ніяк не тиском тих чи інших суспільно-політичних сил.

Анатолій БЕНЬ.

Фото Бориса РИБИКОВА.

— Подробиці —

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕНЬ ЧОРНОВОЛА

Під час президентської кампанії на одній з афіш В'ячеслава Чорновола зобразили в образі круторогого чорного вола. А що? Він по суті таким був і залишився: працював, як віл, заради незалежної України і буцався, як віл, супроти системи насилля.

Два роки тому виборці, які віддали свої голоси за В'ячеслава Чорновола, зняли з нього терновий вінок і одягли лавровий. Осанна, многая літа, хліб-сіль і доземні поклони — все це було. А останні сесії не обходяться без юрби попід вікнами, яка скандує з різних приводів (і без приводів також) — «ганьба!». Лаврові листочки були хутенько общипані на борщ і юшку, а влади без реальної влади знову ж таки дісталися тернії вкупі з невдячністю невдоволених виборців: мовляв, за вас проголосували, а де ж хліб та видовища?

Думаю, що у багатьох львів'ян тенькнуло серце від докорів сумління, коли В'ячеслав Чорновіл востаннє звернувся до них з телеекрана у ролі голови обласної Ради. Говорив перед камерою, мов на сповіді: «Зробив усе, що міг». Він передав свій кабінет з колекцією подарованих булав Миколі Гориню й повернувся до звичної ролі опозиціонера. Однак це конструктивна, вибіркова опозиція, завжди уточнює В'ячеслав Максимович.

Того вечора телефони на телестудії були особливо «гарячими» від численних запитань. «Чому ви нас залишаєте? Приїздіть хоч на Великдень!» Великдень Чорновіл проведе вдома, у Львові, в колі сім'ї. Надалі у нього щотижня буде Львів-день для зустрічей з виборцями. Обидві ролі, які залишалися на політичній арені області, його вже не влаштовували, бо обласна Рада за нових умов, як він вважає, більше нагадуватиме дискусійний клуб. «А в ролі Представника я став би чиновником, який залежить від поруху пальця Президента». Схвалюючи позицію Президента в сфері економіки, В'ячеслав Чорновіл усе ж назвав нинішній корпус його Представників «спокійною диктатурою», бо «лише в чотирьох випадках із двадцяти з нами порадилися. До влади прийшли люди, які належать до певної структури, і вони її збережуть».

Утім, перебувати в опозиції значно легше, аніж при владі, і про це не раз говорив сам Чорновіл, коли обласну Раду «закидали камінням» критики і звинувачень. Та зрештою це каміння лягло у фундамент нової політичної ситуації, що зародилася у Галичині, а відтак поширилася у всій Україні.

Що ж залишилося для нього і для людей по двох роках [illegible] ? Є хліб, є [illegible], є кому втілювати їх у життя. Попри непримиренність до старої системи та її кадрів, Чорновіл зберіг спеціалістів, які хоч і вийшли з надр колишньої номенклатури, та добре знали свою справу. За це йому не раз діставалося від «супердемократів». На останній сесії група депутатів обласної Ради виступила із заявою про усунення з керівних посад учорашніх комуністів, які залишалися у КПРС на 26 серпня минулого року, тобто через тиждень [illegible] путчу.

[illegible] сфері політик[illegible]ми жодного разу не програвили відповідного моменту. В економіці хотілося зробити більше. Те, що ми розпочали на селі, схоже на революцію. По суті ліквідовано колгоспну систе[illegible]

В'ячес[illegible] Чорно[illegible] благословив Степана Давимуку як Представника Президента і заявив: «Я не вірю в те, що ця система намісництва протримається довго. Можливо, ми швидше, аніж думаємо, повернемося до прямих виборів Представника».

...Для себе чорний віл зберіг головне: йому ніхто не обламав круті роги. Хоча довкола нього було, є і буде багато тих, хто намагатиметься зробити це.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Льв[illegible]

-ФАКТО ДО ДЕ-ЮРЕ ЩЕ ДАЛЕКО

— Реалії —

дини в місцях ув'язнення, С. Глузман — у галузі психіатрії). Підкреслювалося також, що Верховна Рада України, яка прийняла міжнародні пакти про права людини як норми прямої дії, допускає прийняття законів, які порушують ці пакти. Як приклад наводилися Закон про громадянство, в якому не інституйований принцип особистого національного самовизначення. Закон про альтернативну військову службу не передбачає альтернативи для пацифістів, формулювання статті 62 КК України допускає розширювальне тлумачення — що веде до свавілля. В Законі про оперативно-розшукову службу та Законі про міліцію порушується право на недоторканність житла.

Проблема самовизначення Криму обговорювалася окремо (доповідь М. Буроменського), щодо неї прийнято спеціальну резолюцію, де сказано, що Верховна Рада України, спираючись на міжнародне право, повинна законодавчо визнати невід'ємні права кримськотатарського народу як корінного і зробити це негайно. Питання про територіальну автономію Криму у складі України повинно вирішуватися Верховною Радою України з урахуванням перспективи повернення до Криму кримськотатарського народу для всебічної і справедливої реалізації його прав.

Учасники семінару були одностайні в тому, що Україні необхідне створення системи незалежних правозахисних організацій для спостереження за подіями, експертизи діючого законодавства, законопроектів, захисту прав громадян. Ці організації повинні бути інформаційно та організаційно пов'язані з Комісією з прав людини Верховної Ради України, увійти в міжнародні правозахисні структури.

В окремій резолюції визнається необхідність систематичного проведення правозахисних семінарів.

Євген ЗАХАРОВ,
співголова харківського товариства «Меморіал», депутат Харківської міськради.

АЛЛО, ДАІ?

— Факт і коментар —

насамперед для швидкого виклику міліції та медиків у місця дорожньо-транспортних пригод. Окрім того, водії мають можливість повідомити шляховиків про небезпечні ділянки доріг та перешкоди для руху транспорту, що можуть призвести до аварії. Переговорними пристроями, що, як правило, встановлені на узбіччі шляхів, можуть користуватися водії. Але, на жаль, майже половина таких ліній узагалі не працює. Скажімо, на трасі Київ—Чоп у Житомирській області з 50 переговорних пристроїв 21 несправний. З цієї ж причини водії можуть скористатися не кожним переговорним пристроєм на магістралі Москва—Київ, що в Сумській області.

Загалом автошляхи державного значення, що проходять через тринадцять областей республіки, обладнані 1700 кілометрами ліній оперативного зв'язку, з яких 820 кілометрів не працюють.

Відповідають за роботу дорожнього зв'язку шляхові організації, підпорядковані концерну «Укршляхбуд». Державтоінспекція, звісно, зацікавлена в тому, щоб лінії зв'язку утримувалися у належному стані. Адже це запорука швидкого отримання інформації про перешкоди та пригоди дорожнього руху.

Владислав ГРОМОВ.

Київ.

— Зарубіжна преса про нас —

Україна, можливо, спробує залишитися ядерною державою попри проголошені нею раніше політики й запевнення, які дали парламент і Президент, повідомляє з Києва кореспондент агентства Канадіан Прес. На його думку, такий крок скоріше за все буде сприйнятий на Заході як вкрай суперечливий. Країни ЄС та США неодноразово висловлювали заклопотаність щодо контролю над ядерним арсеналом колишнього Радянського Союзу з часів його розвалу.

Кореспондент Канадіан Прес вказує, що керівники уряду й парламенту України нині заявляють, що у зацікавленості, що відродилася, зберегти місце у замкненому ядерному клубі є два приводи:

Чи будемо сильними

ди: бажання, щоб її сприймали серйозно на міжнародній арені й страх перед Росією.

Відзначивши, що український парламент невдовзі почне обговорення військової політики країни, кореспондент Канадіан Прес пише, що парламент може переглянути позицію з ядерного питання. Член парламенту Степан Хмара повідомив, що все більше депутатів «схиляються до ідеї збер… ні як ядерної… цьому нестал… б самогубством… володіють яде… відвернути… статусу без у… Більшість пар… розуміють».

Багато хто… керівників так… що вони зроб… коли під захі… погодилися до… ському Президе… Єльцину мати… роль над страт… ною зброєю, в… лістичні ракет… міє тільки сил… український за… Україна має в… льною.

— Експрес-новини —

Держсекретар США Бейкер заявив, що обсяг американської допомоги Україні може зменшитися, якщо вона не виконає свого зобов'язання передати Росії тактичну ядерну зброю для ліквідації. Американська допомога, сказав Бейкер, надаватиметься в основному країнам, які демонструють відданість свободі, демократії, ринковій економіці і ядерній безпеці. Втім, він зазначив, що США виступатимуть проти будь-яких спроб ядерного шантажу по відношенню до України після завершення процесу передачі зброї.

* * *

У Боснії і Герцеговіні тривають сутички, незважаючи на заклики до припинення вогню. Літаки югославських збройних сил здійснили нальоти на західну частину республіки неподалік від Адріатичного узбережжя.

* * *

Угорщина відкинула звинувачення Югославії в тому, що хорватські сили атакували позиції югославської армії з угорської території.

* * *

Ірак погодився на знищення будівель і устаткування одного з об'єктів, на якому може вироблятися ядерна зброя. Глава групи експертів ООН Перікос повідомив, що іракські керівники погодилися з усіма пропозиціями МАГАТЕ щодо його знищення.

* * *

Операція по розшуку літака, на борту якого знаходився голова Організації звільнення Палестини Арафат, поки що не принесла ніяких результатів. Літак направлявся до Тунісу. Пролітаючи над південною Лівією, він потрапив у піщану бурю і мав здійснити аварійну посадку в пустелі.

— У парламентах світу —

ГОТУЮТЬСЯ ДО С

Перелік законопроектів, що будуть розглянуті на 8-й черговій сесії парламенту, затвердила Президія Верховної Ради Казахстану. У першу чергу на сесії розглядатимуться закони «Про державні нагороди Республіки Казахстан», «Про внесення змін у Конституцію (Основний Закон) Казахської РСР», «Про внесення змін і доповнень до кодексу Казахської РСР про адміністративні правопорушення».

Що ж стосу… «Про платню з… сурси» і «Про… врядування і… народних депут… ки Казахстан»,… робочі групи… проектів.

На Президії… нято рішення… з метою відрод… нальної топонім… лених пунктів…

Тетяна…

Алма-Ата.

— Справи кримінальні —

КОНТРАБАНД

На військовому аеродромі Лоціки даугавпілські митники затримали вантажний літак. В одному з відсіків виявили три двигуни для автомашин «Москвич» і два причепи до легкового автомобіля. Товарно-транспортна документація на цей вантаж була відсутня. Командир екіпажу повідомив митників, що літак… маршрутом Даугавпілс… ква — Уфа. На… одержувача ві… Судячи з платі… відправку одно… здійснював ризи… віс. Контрабандн… тримано. Ведеть…

Олекса КО…

— Гіпотези —

МИ РІДНЯ ТАДЖИ

«Дніпро і Сирдар'я далеко одне від одного. Але… вуть на їхніх берегах, набагато ближчі родичі, а… ведено думати»,— стверджує професор Нумон Н… кореспондент АН Республіки Таджикистан у своїй…

Систему доказів він будує на тій теорії, що в схожих історичних умовах, в яких опинилися предки двох народів, вони мали змогу йти одним шляхом розвитку. Такі збіги вже були у стародавності. Тому приклад — виявлення у грунтах України і Таджикистану слідів людини палеоліту. За часів середньовіччя одночасно відбувалося становлення Саманідської держави (а разом з нею і таджицького народу) і Київської Русі, яку, на думку професора, слід було б іменувати Українською Київською державою. Відомо чимало прикладів взаємодії цих держав. Безперечним документом на користь спорідненості Нумон Негматов вважає приналежність таджиків і українців до індоєвро… ності народів.

Свої висновки… він має намір ви… гсв…му Всеукраї… логічному конгре… чись, що це спо… лег у Києві до… дії з таджицьки… Таке співробітни… годжено. Інститу… демії наук Тадж… прямі зв'язки з… хеології Академі… ни. До речі кажу… ділів багатотомн… жицького народу… якої приступили… підготував київс… Юрій Павленко.

Юрі…

Душанбе.

— Еврика —

РАДІЙТЕ, ЖІНКИ!

Ось вам різниця між ними і нами: ми губимо майже половину врожаю овочів на шляху від поля до магазину. Про це вже багато років читаємо й пишемо, кричимо про голод, очікуємо на гуманітарну допомогу і викидаємо кілограми гнилля на смітники.

Вони не тільки ухитряються зберегти врожай, а й постійно шукають засоби знизити витрати на виробництві. Наприклад, на заводах американської фірми «Ор-Айда», що входять до складу відомої компанії «Хайнц», щодня переробляють шість тисяч тонн картоплі. При цьому десята частина відмінних бульб разом із шкіркою іде у відходи, що їх утилізують без залишку. Проте спеціалісти розробили новий метод очищення картоплі вартістю в три мільйони доларів, який використовує промислові лазери. Картопля потоком до 1.800 штук на хвилину проходить через спеціальну лійку, де шкірка випалюється променями лазерів. Ще краще «лазерна хірургія» спрацьовує при очистці шкірки помідорів, основної сировини для компанії «Хайнц», що випускає всілякі томатні соуси.

НА ЗНІМКУ: чищення картоплі стає справою супертехнології.

Фото з журналу «Тайм» (США).

Зарубіжна преса про нас

Чи будемо сильними

Україна, можливо, спробує залишитися ядерною державою попри проголошеної нею раніше політики й запевнення, які дали парламент і Президент, повідомляє з Києва кореспондент агентства Канадіан Прес. На його думку, такий крок скоріше за все буде сприйнятий на Заході як вкрай суперечливий. Країни ЕС та США неодноразово висловлювали заклопотаність щодо контролю над ядерним арсеналом колишнього Радянського Союзу з часів його розвалу.

Кореспондент Канадіан Прес вказує, що керівники уряду й парламенту України нині заявляють, що у зацікавленості, що відродилася, зберегти місце у замкненому ядерному клубі є два приводи: бажання, щоб її сприймали серйозно на міжнародній арені й страх перед Росією.

Відзначивши, що український парламент невдовзі почне обговорення військової політики країни, кореспондент Канадіан Прес пише, що парламент може переглянути позицію з ядерного питання. Член парламенту Степан Хмара повідомив, що все більше депутатів «схиляються до ідеї збереження України як ядерної держави. У цьому несталому світі було б самогубством для націй, які володіють ядерною зброєю, відвернути ідею ядерного статусу без усяких гарантій. Більшість парламентаріїв це розуміють».

Багато хто з українських керівників також вважають, що вони зробили помилку, коли під західним впливом погодилися дозволити російському Президентові Борису Єльцину мати основний контроль над стратегічною ядерною зброєю, включаючи балістичні ракети. Захід розуміє тільки силу, заявив один український законодавець, й Україна має намір бути сильною.

Експрес-новини

Держсекретар США Бейкер заявив, що обсяг американської допомоги Україні може зменшитися, якщо вона не виконає свого зобов'язання передати Росії тактичну ядерну зброю для ліквідації. Американська допомога, сказав Бейкер, надаватиметься в основному країнам, які демонструють відданість свободі, демократії, ринковій економіці і ядерній безпеці. Втім, він зазначив, що США виступатимуть проти будь-яких спроб ядерного шантажу по відношенню до України після завершення процесу передачі зброї.

* * *

У Боснії і Герцеговині тривають сутички, незважаючи на заклики до припинення вогню. Літаки югославських збройних сил здійснили нальоти на західну частину республіки неподалік від Адріатичного узбережжя.

* * *

Угорщина відкинула звинувачення Югославії в тому, що хорватські сили атакували позиції югославської армії з угорської території.

* * *

Ірак погодився на знищення будівель і устаткування одного з об'єктів, на якому може вироблятися ядерна зброя. Глава групи експертів ООН Перікос повідомив, що іракські керівники погодилися з усіма пропозиціями МАГАТЕ щодо його знищення.

* * *

Операція по розшуку літака, на борту якого знаходився голова Організації звільнення Палестини Арафат, поки що не принесла ніяких результатів. Літак направлявся до Тунісу. Пролітаючи над південною Лівією, він потрапив у піщану бурю і мав здійснити аварійну посадку в пустелі.

У парламентах світу

ГОТУЮТЬСЯ ДО СЕСІЇ

Перелік законопроектів, що будуть розглянуті на 8-й черговій сесії парламенту, затвердила Президія Верховної Ради Казахстану. У першу чергу на сесії розглядатимуться закони «Про державні нагороди Республіки Казахстан», «Про внесення змін і доповнень у Конституцію (Основний Закон) Казахської РСР», «Про внесення змін і доповнень до кодексу Казахської РСР про адміністративні правопорушення».

Що ж стосується законів «Про платню за природні ресурси» і «Про місцеве самоврядування і місцеві Ради народних депутатів Республіки Казахстан», то створено робочі групи по підготовці проектів.

На Президії також прийнято рішення перейменувати з метою відродження національної топоніміки ряд населених пунктів у областях.

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Справи кримінальні

КОНТРАБАНДА

На військовому аеродромі Лоціки даугавпілські митники затримали вантажний літак. В одному з відсіків виявили три двигуни для автомашин «Москвич» і два причепи до легкового автомобіля. Товарно-транспортна документація на цей вантаж була відсутня. Командир екіпажу повідомив митників, що літак робив рейс за маршрутом Даугавпілс — Москва — Уфа. Назвати вантажоодержувача він відмовився. Судячи з платіжної відомості, відправку одного з дефіцитів здійснював ризький автосервіс. Контрабандний вантаж затримано. Ведеться слідство.

Олекса КОЗАЧЕНКО.

Гіпотези

МИ РІДНЯ ТАДЖИКАМ?

«Дніпро і Сирдар'я далеко одне від одного. Але люди, які живуть на їхніх берегах, набагато ближчі родичі, аніж про це заведено думати»,— стверджує професор Нумон Негматов, член-кореспондент АН Республіки Таджикистан у своїй новій праці.

Систему доказів він будує на тій теорії, що в схожих історичних умовах, в яких опинилися предки двох народів, вони мали змогу йти одним шляхом розвитку. Такі збіги вже були у стародавності. Тому приклад — виявлення у грунтах України і Таджикистану слідів людини палеоліту. За часів середньовіччя одночасно відбувалося становлення Саманідської держави (а разом з нею і таджицького народу) і Київської Русі, яку, на думку професора, слід було б іменувати Українською Київською державою. Відомо чимало прикладів взаємодії цих держав. Безперечним документом на користь спорідненості Нумон Негматов вважає приналежність таджиків і українців до індоєвропейської спільності народів.

Свої висновки і пропозиції він має намір викласти на черговому Всеукраїнському археологічному конгресі, сподіваючись, що це спонукає його колег у Києві до більшої взаємодії з таджицькими істориками. Таке співробітництво вже налагоджено. Інститут історії Академії наук Таджикистану має прямі зв'язки з Інститутом археології Академії наук України. До речі кажучи, кілька розділів багатотомної історії таджицького народу, до видання якої приступили у Душанбе, підготував київський вчений Юрій Павленко.

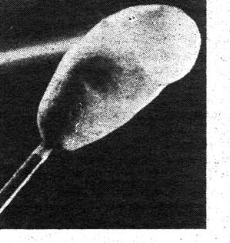
Юрій КУШКО.
Душанбе.

Еврика

РАДІЙТЕ, ЖІНКИ!

Ось вам різниця між ними і нами: ми губимо майже половину врожаю овочів на шляху від поля до магазину. Про це вже багато років читаємо й пишемо, кричимо про голод, очікуємо на гуманітарну допомогу і викидаємо кілограми гнилля на смітники.

Вони не тільки ухитряються зберегти врожай, а й постійно шукають засоби знизити витрати на виробництві. Наприклад, на заводах американської фірми «Ор-Айда», що входять до складу відомої компанії «Хайнц», щодня переробляють шість тисяч тонн картоплі. При цьому десята частина відмінних бульб разом із шкіркою іде у відходи, що їх утилізують без залишку. Проте спеціалісти розробили новий метод очищення картоплі вартістю в три мільйони доларів, який використовує промислові лазери. Картопля потоком до 1.800 штук на хвилину проходить через спеціальну лійку, де шкірка випалюється променями лазерів. Ще краще «лазерна хірургія» спрацьовує при очистці шкірки помідорів, основної сировини для компанії «Хайнц», що випускає всілякі томатні соуси.

НА ЗНІМКУ: чищення картоплі стає справою супертехнології.

Фото з журналу «Тайм» (США).

Власкори повідомляють

Вільнюс

ВОНА ЗНАЄ ВСЕ

Колишній Прем'єр-міністр Литви Каземіра Прунскене нещодавно повернулася з Фінляндії, де перебувала на запрошення Хельсінкської федерації з прав людини.

«Порівняно з іншими Прибалтійськими державами політична ситуація у Литві надзвичайно гостра. Рівень життя швидко падає, в країні ще немає справжньої демократії»,— заявила Прунскене одній з провідних фінських газет. На її думку, жителі Литви розкололися на дві групи — на прихильників і противників Ландсбергіса. Перші підтримують у країні напруженість, обмежують демократичні права. Але в парламенті створюється демократична більшість, яка виступає проти популізму Ландсбергіса.

К. Прунскене також заявила, що діяльність Ландсбергіса та його оточення не демократична.

Для того, щоб утвердилася демократія, К. Прунскене працює над створенням християнської спілки. Це буде не партія віруючих, а політична організація ліберального напряму.

Микола СТАНОВИЧ.

Мінськ

БАНАНИ ЗА «БЕЛАЗИ»

Офіційна делегація Ради Міністрів Республіки Білорусь побувала у В'єтнамі, Таїланді й Південній Кореї. И не без успіху. Так, В'єтнам готовий надати Білорусі місце для вирощування гевеї, з якої добувають каучук. Поставлятимуть в'єтнамці у республіку й рис, олію, цукор, ананаси, банани. Але натомість вимагають «МАЗи» й «БелАЗи», які традиційно користуються попитом, запчастини до них, складну побутову техніку. Таїланд має намір подати допомогу в модернізації гірничорудної промисловості у місті Солігорську, Південна Корея — у перепрофілюванні деяких підприємств військово-промислового комплексу.

Віктор ХОРОШКО.

Бішкек

ПОКИ ЩО ОБІЙДЕМОСЯ

Республіка не відмовляється від створення конституційного суду, але нині це було б передчасно. Такий, за словами радника Президента Киргизстану Леоніда Лелітіна, офіційний погляд на цю проблему. Радник вважає, що такі державні інститути в деяких республіках співдружності діють неефективно і слід врахувати цей досвід. Одна з причин цього — нестача висококваліфікованих фахівців у галузі державного права. Але вже досягнуто домовленості про підготовку таких фахівців у Швейцарії.

Крім того, Лелітін спростував чутки про те, що, відтягуючи створення конституційного суду, керівництво республіки залишається поза контролем і має змогу безкарно порушувати Конституцію. За дотриманням Основного Закону нині спостерігає конституційний контроль при Верховному суді республіки. А це може послужити основою для майбутнього конституційного суду.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Єреван

ВСЮДИ Б ТАК!

Для безпеки проведення сільгоспробіт на кордоні Горійського району Вірменії з Кубалтинським і Лачинським районами Азербайджану відтепер будуть діяти вірмено-азербайджанські пости. Такої домовленості було досягнуто недавно під час переговорів представників і керівників відповідних районів двох республік. Зустріч проходила на прилеглій до Вірменії території Азербайджану. Результатом переговорів стала угода про припинення вогню.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Отакої!

ЗАМОРОЖЕНІ МІЛЬЙОНИ

Холодильні камери 14 м'ясокомбінатів Латвії буквально забито замороженими тушами. 310 тонн яловичини, 115 тонн свинини, 60 тонн пташиного м'яса зібралося у Даугавпілсі, 600 тонн яловичини з січня лежить у Ліепайському міському холодильнику, в морозильнику Валмієрського м'ясокомбінату чекають на реалізацію 2700 тонн м'яса. «Попри всі обіцянки уряду, ми досі не одержали ліцензії на вивезення продукції,— ремствує директор комбінату Я. Суханов.— Настане той час, коли ми не зможемо приймати у постачальників товар».

Нещодавно латвійський прем'єр-міністр Годманіс заявив, що латвійська сільгосппродукція для Росії вже — не аргумент. Ціни, що їх запропонувала Латвія, занадто високі, і є країни, які готові постачати в Росію продовольство значно дешевше. Тому, якщо навіть м'ясопереробні підприємства одержать обіцяні ліцензії, це не змінить загальної ситуації.

У продовольчих крамницях міст республіки вдосталь м'яса, ковбас, шинки, проте біля прилавків небагатолюдно: ціни зростають не щоднини, а щогодини. Так само падає й купівельна спроможність населення. Місцева преса з тривогою повідомляє, що подекуди продукція починає псуватися. Селяни ж протягом тривалого часу не можуть одержати гроші за здану продукцію, бо вона не знаходить збуту. Наприклад, лише Цесиський м'ясокомбінат заборгував постачальникам близько трьох мільйонів карбованців.

Олександр ЧЕРЕВЧЕНКО.

РЯТУЮТЬСЯ, ЯК МОЖУТЬ, АЛЕ ТІ, ЩО МОЖУТЬ

Минулого року 7 серпня «Голос України» опублікував інтерв'ю з директором підприємства «Торгтехніка» В. Наумкіним «А печатку виготовити неважко...» В ньому Валентин Валентинович розповів про боротьбу «Торгтехніки» проти намагань включити її в об'єднання «Укрмонтажтехніка». Тут потрібно зазначити, що за сім останніх років підприємство пройшло через п'ять реорганізацій та дві ліквідації. Тільки одна з них — від 1 жовтня 1989 року—обійшлася державі в мільйон карбованців. Генеральний директор «Укрмонтажтехніки» і він же член колегії Міністерства торгівлі А. Шевченко тоді «мужньо визнав свою помилку». І все.

До речі, входження «Торгтехніки» в об'єднання коштувало б їй ні мало ні багато, а 75 тисяч карбованців щорічно. Це на старі ціни. І при цьому підприємство не мало б з такої реорганізації ніякої користі.

Та ледве почала вирішуватися одна проблема, як «Торгтехніка» відчула тиск уже з боку «рідного» Міністерства торгівлі, яке намагається будь-що здобути право володіти майном державного підприємства. І все це робиться явно врозріз із чинним законодавством.

ДЛЯ початку процитуємо Закон «Про підприємства в Україні», прийнятий ще на початку 1991 року: «Держава гарантує захист майнових прав підприємств. Вилучення державою у підприємства його основних фондів, оборотних грошових коштів та іншого використовуваного ним майна здійснюється тільки у випадках, передбачених законами України».

Отже, як ви знаєте, спроби в той чи інший спосіб позбавити «Торгтехніку» майна вже були. Тоді колектив відстояв своє право, надіславши відкритого листа міністрові. Після численних комісій та засідань нерухоме майно було повернуто. Проте зроблено це було без відміни наказу і без відповіді на лист колективу. Тишком-нишком.

Може, воно б на цьому й закінчилося, але саме тоді почав накочуватися дев'ятий вал — роздержавлення і приватизація. А отже, недалеко той час, коли апаратові міністерства доведеться шукати нове місце роботи. Маючи ж заздалегідь підготовлені виробничі площі та рентабельні підприємства, можна буде забезпечити своє подальше існування.

Ще в травні минулого року заступник міністра торгівлі В. Чайковський провів нараду з питання входження «Торгтехніки» до складу виробничого об'єднання. Але при цьому до уваги не брався той факт, що таке входження має бути добровільним. Тож колектив надіслав заступникові міністра зауваження про порушення статуту об'єднання, рішень установчої конференції тощо. І тоді, як засіб впливу на непокірних, пішла в хід спроба позбавити підприємство статусу головної і базової організації із стандартизації і метрології в галузі.

Зазнавши невдачі й тут, Мінторг вирішив піти дещо іншим шляхом. Підприємству запропонували виділити площі під редакцію газети «Комерційний вісник». «Торгтехніка» знову відмовилася виконати це «прохання», і заступник міністра В. Чайковський вирішив полякати непокірних, розпорядившись перевірити фінансово-господарську діяльність підприємства комісії Мінторгу в складі дев'яти чоловік за участю начальників управлінь і провідних спеціалістів галузі. Чи не забагато це для підприємства, де працює 176 чоловік? Проте, як пояснив сам заступник міністра, перед тим до них прийшли «люди» з проханням розібратися. Яке завидне реагування на глас народу! Особливо, якщо врахувати, що дещо раніше міністр ніяк не відреагував на відкритий лист колективу.

Однак підприємство не погодилося з такою постановкою питання і, посилаючись на закон, відмовилося надати матеріали для перевірки.

Тут варто сказати, що однією з офіційних причин, які послужили приводом для перевірки, було твердження, нібито підприємство працює не на систему, а на себе. Але цікавим штрихом є те, що перед цим «Торгтехніка» не відмовилася виконувати жодної угоди і завдання міністерства, хоча за законом могла це зробити. Адже сьогодні підприємствам надано право самим визначити, вигідна для них будь-яка угода чи ні. Втім, як бачимо, для міністерства головним є не факт, а сигнал. Чи не ним же інспірований?

ПІСЛЯ цього Мінторг вирішує вдатися до стратегічного наступу: **коли не вдалося прибрати до рук підприємство силовими методами, то з цією метою вирішено створити необхідну правову базу. Невдовзі під виглядом перереєстрації в «Торгтехніку» для «погодження» надсилається повністю перероблений статут підприємства, згідно з яким Міністерство торгівлі було б засновником підприємства,** власником будинків та споруд, мало б право на свій розсуд ліквідувати і... залишити майно за собою. Крім того, цим статутом обумовлювалося, що продавати, обмінювати, здавати в оренду матеріальні цінності підприємство може тільки з дозволу Мінторгу. А заодно Мінторгові надається право проводити ревізії та перевірки фінансово-господарської діяльності.

Зрозуміло, куди б'є міністерство. Однак дивує, що діє воно так грубо. Адже оскільки Мінторг не є засновником підприємства, то й не має права надсилати йому статут на затвердження. **А тим паче підприємство не зобов'язане розглядати й затверджувати варіант, запропонований міністерством.**

Це як додаткова деталь до прояснення ситуації. Бо ще є й законодавство. Скажімо, постанова Верховної Ради України від 14.02.92 року, де сказано: «Заборонити передачу функцій по управлінню майном підприємств... іншим органам державного управління, а також... об'єднанням. Визнати недійсними майнові договори, якими змінено форму власності і власників державного майна, укладені під час дії мораторію» (від 29.11.90 р.).

Залишається дивуватися правовій некомпетентності апарату Мінторгу. Невже документи законодавчої влади не доходять до влади виконавчої? Чи, може, за цим криється щось інше?

Бо й справді, адже не міг не знати про цю постанову колишній міністр В. Тимофєєв, коли наказував (29.02.92 р.) «...доручити керівникам об'єднань наймати керівників підприємств, що входять до їх складу, та укладати з ними контракти». Адже ж об'єднання — це структури ніби добровільні? Де ж тут логіка?

Видно, будується вона на постанові Кабінету міністрів від 14.12.91 року «Про порядок найняття і звільнення керівника державного підприємства, що перебуває у державній власності». Цією постановою передбачається, що наймає керівника міністерство, відомство або інший орган, уповноважений управляти підприємством. **Тож Мінторг, посилаючись на неї, наказом від 31.01.92 року повідомляє, що «бере на себе функції з укладання контрактів».**

Але як мінімум дивним видається той факт, що Мінторг з усього переліку уповноважених наймати керівника вибрав лише себе і випустив з поля зору пункт, де йдеться про інші органи. У нашому випадку це рада трудового колективу, що, до речі, зафіксовано у статуті підприємства, затвердженому засновником. А відтак саме голова цієї ради має підписувати контракт про найм керівника.

Як бачимо, для міністерства законодавство всього лише законодавство, а власна його трактовка — це керівництво до дії. Цю тезу підтверджує і Закон про підприємство, де чітко сказано: «Трудовий колектив державного чи іншого підприємства... спільно з засновником підприємства визначає умови найму керівника».

Та не зважаючи ні на що, 15.03.92 року в «Торгтехніку» надійшов витяг із наказу Міністерства торгівлі про те, що підприємство внесено в перелік організацій і підприємств, управління державним майном яких здійснюватиметься Мінторгом. Виходить, для нього закони про підприємство та про власність не закони? І чи знайдеться орган, який примусить міністерство, що доживає свої останні дні, поважати їх?

ВСЕ це наштовхує на деякі висновки. **Оскільки апарат міністерства знає, що незабаром йому доведеться розпрощатися з деякими функціями, то чи не є сьогоднішня битва за майно підготовкою аеродрому, куди в майбутньому могли б спланерувати ті, хто не потрапить до зовнішньоекономічного відомства? Тут і знадобляться фірми. І друге. Чи не є цей повальний наступ спробою створити благодатну базу і плацдарм для майбутньої приватизації? Адже як що міністр зможе призначати директора підприємства, то це призведе до того, що через свого ставленика він спроможний перетворити це підприємство в будь-яку вигідну для себе структуру.**

І, нарешті, **чи не проглядає за всією цією тяганиною боротьба за Фонд державного майна?** Адже, як відомо, Верховна Рада відхилила пропозицію стосовно того, щоб цей фонд підпорядкувався Кабінетові міністрів, і залишила його за собою. Саме на цю обставину скаржився на останній прес-конференції В. Фокін. Словом, чи не означає це, що після невдачі у Верховній Раді Кабінет міністрів пішов іншим шляхом?

Сергій ЛАВРЕНЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

КОНГРЕС МОЛОДИХ ПІДПРИЄМЦІВ УКРАЇНИ

КИЇВ. Вчора розпочав роботу Конгрес молодих підприємців України. Його організатори — постійна Комісія Верховної Ради України у справах молоді, Міністерство у справах молоді і спорту, Український фонд міжнародного молодіжного співробітництва.

Понад 300 учасників конгресу під час дискусії та зустрічей із науковцями, експертами, представниками державних структур, зарубіжними бізнесменами обговорять економічну ситуацію, яка складається в Україні та між державами колишнього Союзу, проблеми розвитку та захисту підприємництва в умовах нової економічної політики, правові та інші аспекти роздержавлення та приватизації, оподаткування, перспективи інтеграції України у світову економічну систему тощо.

На відкритті конгресу виступив заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов.

Посівна-92

Запорізька область. У колгоспі імені Фрунзе Запорізького району приступили до весняно-польових робіт. З ранку й до вечора в дві зміни трудяться на полі механізатори. В їх розпорядженні десять агрегатів. Швидкими темпами проводять вони боронування багатолітніх трав. А попереду — сівба ярових культур, під які відведена площа в чотириста гектарів.

На фото: механізатори Анатолій Дмитрович Юрко, голова колгоспу Іван Іванович Бакуменко і заступник по виробництву Сергій Васильович Семеренко.

Фото Олексія КРАСОВСЬКОГО.

ФЕРМЕРИ З АТЕСТАТОМ

З Атестатом фермера почали сівбу ярих культур на своїх ділянках перші 13 випускників фермерської школи, створеної обласним центром служби зайнятості і Херсонським сільгоспінститутом.

За пропозиціями ряду районних і міських центрів зайнятості школу відкрили для безробітних слухачів. Одержують тут знання з основ агрономії, тваринництва, механізації, бухгалтерського обліку, технології переробляння продукції, її вигідного збуту, раціонального використання прибутків. Окрему увагу приділяють правовим питанням.

На державній атестаційній комісії було оголошено, що школа вирішила головну проблему — потурбувалася, щоб майбутні фермери без затримки одержали землю.

— З випускниками укладено договір на тривале співробітництво, — розповів директор школи Микола Завгородній. — Новим господарям землі подаватимуть теоретичну і практичну допомогу. Незабаром аудиторія тих, хто хоче грамотно трудитися на землі, розшириться. Друга група фермерів-орендарів після чотиримісячного навчання зможе одержати, крім усього іншого, ще й права шофера і тракториста. Думаю, що набутий досвід може зацікавити й інших. Через служби зайнятості, зокрема, можна було б організувати міжобласні групи з різними строками навчання залежно від кліматичних умов регіону.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Слава СТЕЦЬКО:

«Я ПЕРЕЖИЛА КАЗКУ — ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ»

Точка зору

ІЗ ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»: Слава Анна Стецько — з 1991 року голова Проводу Організації українських націоналістів (ОУН), президент Антибільшовицького блоку народів (АБН), директор Інституту політичної освіти (Мюнхен).

Народилася 14 травня 1920 року в селі Романівка на Тернопільщині. Освіта: гуманітарна гімназія, студії Політехніки у Львові, англійської мови і літератури, конференц-перекладача в Школі політичних наук у Мюнхені, магістр.

Член ОУН з 1938 року, співорганізатор Червоного Хреста УПА, жіночої мережі і юнацтва ОУН, ув'язнена німцями у Львові в 1943 році. Шеф пресового бюро АБН, редактор квартальника «Юкреніен Ревю», співорганізатор Європейської ради за свободу (ЄРС) та багатьох її конференцій. Учасник і доповідач на багатьох міжнародних конференціях і форумах на всіх континентах.

28—29 березня 1992 року — співорганізатор першої легальної в Україні міжнародної конференції «Український націоналізм: минуле, сучасне, майбутнє», яка запропонувала теоретичні засади і принципи розбудови незалежної Української держави. За ОУН, Україна має бути національною й унітарною; багатопартійною і демократичною; правовою і з розподілом влад; обороноздатною і військовопотужною; економічно розвинутою; грунтованою на науково-технічному прогресі й екологічно чистою; приватновласницькою і ринковою; гармонійно й духовно розвинутою. Погодьтеся, попри всі можливі розходження, з цим важко не погодитися.

— Пані Славо, коли після років вимушеної еміграції ви вперше повернулися на Україну, то що відчули?

— Вперше я повернулася минулого року перед путчем, і перше моє відчуття: українська людина втрачає страх. Це мене так якось дуже мило заскочило... Але я відчувала також, що існує ціла антиукраїнська структура. Найважливішим же для мене було бути в Україні 30 червня, в день 50-ліття відновлення самостійної Української держави. Я була дуже щаслива, коли вперше побачила Київ, нашу столицю. Про це я мріяла все життя, хоч на пару хвилин побачити... Коли я стояла перед Золотими воротами чи перед Святою Софією, то була зворушена до глибини душі.

На жаль, того року в Києві я була всього два дні, потім побувала під Берестечком, у Львові, Бережанах, Тернополі, Івано-Франківську. Це було для мене, як казка: я ходжу українською землею після більше ніж 40 років еміграції.

— Пані Славо, сьогодні дуже популярне запитання до людей, чия доля схожа на вашу: ви відчуваєте себе переможцем?

— Відчуваю, що наші ідеї перемагають, але не бачу реального і повного їхнього здійснення. Я дуже хочу, щоб Українська держава була справжньою. Крім того, я бачу, що ідея нації, побудови держав за національною ознакою перемогли в цілому світі, і в нас теж розвалилася імперія. Я дуже щаслива і вдячна Богові за те, що я ще живу, можу це все бачити і далі працювати для України. Це моя найбільша радість.

— Сьогодні Україна повертається до себе, розбудовується. На вашу думку, чи дорослі сьогодні українці, щоб не соромитися бути націоналістами і не боятися любити саме Україну?

— Я думаю, що переважна більшість українців є націоналістами, а націоналістичні ідеї — найпопулярнішими серед широкого загалу. А отже, потенціал ми маємо колосальний, і треба, щоб ми потрафили зорганізувати його в одну велику силу.

— Пані Славо, а яких перегинів, на вашу думку, мають уникати українські націоналісти, зокрема молоді люди, котрі прилучилися до цих ідей? Наприклад, чи на часі сьогодні беззастережно проголошувати гасло «Україна — для українців», як це було на київській конференції?

— Вони просто зле розуміють гасло Міхновського «Україна — для українців» і не думають про те, що сьогодні проголошення його може мати негативні наслідки і негативну інтерпретацію. Міхновський хотів змобілізувати силу, волю українського народу, щоб скинути чуже ярмо, сказати людям: пробудіться, це ваша земля, і будьте господарями на ній ви, не давайте панувати окупантам. Але сьогодні це гасло розуміють зле, і тому, може, краще його не вживати нерозбірливо. Сьогодні це гасло можуть зрозуміти так, що на Україні мають право жити тільки українці і треба виганяти представників інших національностей. Але це абсолютно неправильне розуміння цього гасла, бо ми, націоналісти, з самих своїх початків дуже виразно наголошували принцип рівних прав і обов'язків для всіх громадян України без огляду на національність.

— Обговорюючи на конференції кримське питання, учасники висловилися за скасування автономії, побудованої за територіальною ознакою, але з другого боку — підтримали права депортованих народів, кримських татар також, на власну державність...

— Так, ми підтримуємо право кримських татар не тільки на повернення до своїх територій в Українській державі, як, до речі, й усіх інших депортованих народів, а й на створення власної держави. Більше того, коли з часом кримські татари схочуть вийти зі складу України, то ми повинні розглянути це питання згідно з міжнародними законами, які визнає Україна, будучи учасником Хельсінкського процесу. Згідно з цими законами ми й повинні діяти.

— Якби у вас була можливість звернутися до російського народу, не до шовіністів, а до звичайної російської людини, то що б ви їм сказали?

— ...Щоб вони будували свою державу на своїй території. Нам, як християнам, дуже хочеться, щоб їх любили інші народи, а не ненавиділи за те, що їхня імперіалістична кліка гнала їх по чужих територіях завойовувати інші народи. Я побажала б росіянам, щоб вони швидше зрозуміли, що XX століття не може існувати з колоніями, не може бути в ньому ніяких імперій.

— Зі шпальт «Голосу України» у вас є можливість звернутися до українських жінок...

— Я побажала б жінкам України, щоб вони повернули свої права. Жінка взагалі найбільше може посприяти процесові відродження духовності, культури, традицій української спільноти, бо з самого початку має вплив на дитину.

Вів бесіду Володимир ШВИДКИЙ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

З пошти

САНАТОРІЙ З МОЛОТКА

Я ніколи в житті не писала до газети, та змусило життя. Вже скоро пенсія, і не так за свою долю я хвилююся, як душа болить за людей. Зібрав нас, працівників санаторію «Ювілейний», головний лікар і каже, щоб ми готувалися поповнити армію безробітних міста Євпаторії. Бо скоро наш санаторій, де я працюю медсестрою, закриють. Міністерство охорони здоров'я грошей на утримання не дає. Свої ж ми скоро проїмо. Але є, мовляв, один вихід. Наш санаторій купують якісь київські бізнесмени — тут будуть відпочивати багатії з-за кордону. Тож потрібно тим бізнесменам сподобатись.

Я гортаю історії хвороб дітей, які у нас відпочивають. В основному — ревматизм, серцеві захворювання. А хто їхні батьки? Робітники та колгоспники, прості люди, які з величезними труднощами дістають сюди путівки. І ще — діти — сироти з інтернатів. Кожні 35 днів ми оздоровлюємо 300 і більше дітей.

Ті київські бізнесмени навіть не схотіли зустрітися і поговорити з колективом санаторію. Як тільки міністр Спіженко дасть їм добро, наша доля відразу вирішиться. Отже, виходить, що санаторій на Чорному морі вже не потрібен його трудовому колективові, сиротам та чорнобильським дітям? А я так раділа, коли в Криму проголосували за незалежність! Невже наша Україна така бідна, що відбере цей санаторій у наших дітей? І не буде безплатного лікування для тих, хто не може заплатити за путівку?

Мені здається, поки депутати там думають та вирішують, продадуть увесь Крим!

Н. КОЧУБЕЙ.

Євпаторія.

ЧУЖЕ ТРЕБА ВІДДАВАТИ, КОЛЕГО

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ АКАДЕМІКУ Д. С. ЛИХАЧОВУ

Вельмишановний Дмитре Сергійовичу!

Можливо, Ви мене й пригадуєте: свого часу я надсилав Вам свої книжки й отримував Ваші роботи з приємними для мене дарчими написами. Під час Вашого приїзду до Львова я мав за честь бути Вашим гідом і зміг висловити тоді свою точку зору про крайню тенденційність офіційної радянської схеми історії Київської Русі. Пригадую, як тішила і викликала повагу Ваша готовність прислухатися до аргументів іншої сторони.

Та часи змінюються. Багато людей, що схилялися перед Вами як перед знавцем і захисником древньої культури, з болем у серці та глибоким розчаруванням дізналися про Ваше ставлення до прагнення народів вирішувати свою долю. Це відбилося й на Вашому підході до проблеми обміну культурними цінностями між країнами. Ось як Ви сказали про це в інтерв'ю кореспонденту «Московских новостей» (1992, № 12):

«Ельцин тоже делает ошибки, и как раз сегодня я вынужден был отправить ему телеграмму с протестом. Это по поводу минского соглашения о разделе библиотек, архивов и музеев между «независимыми государствами». Потому что это соглашение — преступление против национальных культур всех наших народов. Подготовили и подписали его невежественные люди. Что значит возвращать памятники по национальной принадлежности? Мы станем сбивать в киевских церквах фрески Врубеля и Нестерова? Или вспомним, что знаменитый спящий лев на алупкинской лестнице — из Эрмитажа? А куда мы в Петербурге денем западную живопись, благодаря которой в Ереване был создан неплохой музей? Вы представляете, какой пик национализма и шовинизма поднимется в наших (чьих? — **Я. И.**) народах, когда, скажем, из провинциальных музеев начнут вывозить в обе стороны то, что уцелело... Это же путь к Карабаху в границах всего бывшего Союза! Путь к фашистскому режиму в каждой республике. И если б я не был уверен, что парламент не ратифицирует преступное это соглашение, то, наверное, стал бы подыскивать себе другую страну, чтобы дожить отпущенное мне время... Ну а возвращаясь к разнице, которая все же существует между Ельциным и Кравчуком, скажу: Кравчук идет по проторенной Горбачевым дорожке. Это очень опасно для политика — стать заложником наиболее агрессивных сил. (...)».

Сталося так, що того ж дня, коли я прочитав Ваше інтерв'ю, мені потрапила до рук стаття дослідниці з Нью-Йорка Алдони Іонайтіс «Проблеми репатріації музейних колекцій» (журнал «Каррент антрополоджи», лютий, 1992 р.). Починається вона такою інформацією:

«Конгрес США розглядає законопроект про повернення аборигенам Америки, Аляски та Гавайїв предметів їхньої культурної спадщини, що зберігаються в американських музеях. Значна частина громадськості — на боці аборигенних народів... Суть проблеми — право народів встановити свій контроль над тим, що колись їм належало».

Далі автор дає огляд робіт, спеціально присвячених даній темі — монографії Жанетт Грінфілд «Повернення культурних скарбів» (видавництво Кембріджського університету, 1989) та збірки статей «Етика колекціонування культурних цінностей: чия культура, чия власність» (видавництво університету Нью-Мексіко, 1989). У цих книгах наводиться велика кількість прикладів вирішення спірних питань у дусі взаємної поваги і доброзичливості. Так, у результаті тривалих міждержавних переговорів Данія повернула Ісландії древні рукописи, вивезені звідти під час датського панування на ісландській землі. Фрески з Лос-Анджелеського художнього музею буде повернуто до Мексики. Аналізуючи етичні аспекти проблеми, філософ Карен Уоррен підкреслила, що переговори, які проводяться з позицій рівності і не спрямовані на протистояння, ведуть до взаємного розуміння та компромісів, прийнятних для обох сторін.

Так у них. А як же у нас? Щоб скомпрометувати ідею угоди про обмін культурними цінностями, Ви наводите заздалегідь безглузді вимоги, яких ніхто не думав висувати. Але ж Вам відомі й незліченні реальні факти грабежу національних скарбів за волею кремлівських правителів. Наприклад, після варварського руйнування київського Золотоверхого Михайлівського собору його унікальні мозаїки (серед них всесвітньовідомий «Дмитро Солунський») було взято «тимчасово на виставку» в Третьяковську галерею. Вони залишаються там і досі, незважаючи на неодноразові чемні нагадування громадськості України та офіційних осіб (зокрема академіка Петра Тронька, багаторічного голови Українського товариства охорони пам'яток історії і культури). Невже бажання повернути ці мозаїки до Києва можна розцінювати як «шлях до фашистського режиму» або як крок на шляху до нового Карабаху?

Повірте, аж ніяк не сприяють добрим стосункам і взаємній повазі статті, в яких слова «незалежні держави» взято в лапки, а демократично обраний президент сусідньої країни зовсім незаслужено називається «заложником найагресивніших (!) сил». Угода про взаємний доступ до архівних документів, про взаємовигідний і справедливий обмін культурними цінностями послужить не розпалюванню низьких пристрастей, а, навпаки, усуне одну з причин недовіри та ворожнечі. Це має бути усвідомлено всіма, хто не на словах, а на ділі прагне запобігати національним конфліктам.

З надією на Ваше розуміння

Ярослав ІСАЄВИЧ, член-кореспондент АН України.

ШАМПАНСЬКЕ З «ЧОРНИМИ» ПОЛКОВНИКАМИ

Наша газета вже не раз інформувала читачів про ситуацію довкола викрадення літаків зі Старокостянтинова. Днями в цю дивізію прибули з 41-ї повітряної армії (Північна група військ, Польща) полковник В. Винниченко та генерал-майор М. Мораховець. Склалося так, що саме вони стали вимушеними свідками розвитку подій, пов'язаних з повітряними піратами. Командир Старокостянтинівської авіадивізії Анатолій Перевалов зв'язався з Хмельницьким корпунктом нашої газети і сказав: «Для тих читачів, що стежили за розвитком подій довкола моїх літаків, є цікаве продовження. Приїжджайте».

Першим нашим співрозмовником став подолянин Віктор Винниченко:

— В армії було заведено такий порядок: після п'яти років служби за кордоном нас переводили в Союз за особистим вибором місця служби. Коли підійшов строк, я теж написав рапорт з проханням перевести в Україну. Та після мінської зустрічі нам сказали, що дивізія, точніше армія, розформовуватиметься, і ми служитимемо тут уже до виведення техніки з Польщі. Три полки планувалося розташувати в Україні. І раптом після викрадення літаків у Старокостянтинові мені негайно оформили документи й відправили в Україну. На мою посаду заступника командира дивізії прибув сам Чорний.

— Але ж було офіційне повідомлення, що Чорного призначено комдивом?

— Річ у тому, що Чорний на моїй посаді пробув рівно два дні. А потім став комдивом замість генерала Мораховця. Та про це він сам краще розповість.

Полтавець Микола Мораховець, донедавна командир 149-ї авіадивізії Північної групи військ:

— Як нам стало відомо, в Москві дуже радо зустріли повітряних піратів, вчинили банкет. Сам маршал Шапошников пив з ними на радощах шампанське. Потім всіх «преміювали» службою у Польщі та позачерговим присвоєнням військових звань. Коли ці «герої» прибули в нашу 4-у армію, офіцери різних національностей їх зустріли настороженo, презирливо назвавши «гекачепістами». Відбулися з цього приводу й офіцерські збори, на яких командарм недвозначно сказав новоприбулим: «Ви не офіцери, ви — злочинці, вас розіграли, як карту, а потім викинуть і забудуть».

Повертаючись до надрукованого

Обструкція до викрадачів панувала у всіх частинах. Це, зрозуміло, їм не сподобалося, й вони поскаржилися своїм московським покровителям. Главком ВПС СНД Петро Дейнекін терміново направив у Польщу чотири генерал-лейтенанти — Сороку, Гогучкіна, Федорова та Шабуніна, щоб ті переконали пілотів армії, що група Чорного проявила виняткову «доблесть». Паралельно чотири московські генерали взяли в кільце командарма й змушували підписати документ на позачергове присвоєння звання полковникові Криштопі — викрадачу полкового прапора. Той категорично відмовився це робити. Тоді негайно примчався сам Дейнекін. Були зміщені з посад командарм, два його заступники і я як командир дивізії. У приватній розмові ці дії він мотивував тим, що 4-а армія «стала додатком до 24-ї повітряної армії» (Вінниця), що генерали зміщені з посад «за проукраїнські настрої».

Побачивши таку чехарду, продовжував генерал, заступник командира одного з авіаполків сумчанин Василь Брижик у приватній розмові сказав жартома: «То, може, й мені прихопити перед пенсією літачка в Україну, може, й Морозов дасть мені полковника». Цього було досить, щоб і його негайно випровадили з Польщі.

Генерал А. Перевалов:

— Тут є ще один досить важливий момент. Для того щоб якось виправдати дії групи Чорного, Дейнекін поширював серед офіцерів явну брехню про сім'ї, що залишилися у Старокостянтинові. Казав, що були й погрози, й цькування, що не дозволяли виїхати з міста, для переслідування використовували навіть вертоліт. На минулій зустрічі ми надали можливість журналістам пересвідчитись у зворотному. Більше того, навіть організували охорону помешкань сімей офіцерів, щоб не було спроб провокацій.

Така офіційна позиція Москви не могла пройти непоміченою у військах. Як-не-як, а є ще люди, які можуть ради особистої вигоди піти на підлість. І ось 18 березня була чергова спроба ще чотирьох чоловік з нашої дивізії зробити такий переліт. Правда, цього разу особливу оперативність проявила контррозвідка СБУ, і спільно з командуванням дивізії злочин попереджено. А тому я хочу ще раз наголосити, що Президентові й міністрові оборони слід швидше розв'язувати армійські проблеми, визначати їхній статус.

Запитання до всіх:

— Як ви розцінюєте вивезення тактичних ядерних ракет з України?

— Ні в якому разі не можна вивозити тактичні ядерні ракети до тієї пори, доки вони є в Росії. Це зброя не стільки наступальна — куди там наступати такою масою зброї — скільки стримуючий фактор. Повторення фатальної помилки президента Грушевського нізащо не можна допустити. Ви бачили, чим то все скінчилося. Нас будуть поважати тільки тоді, коли ми будемо сильні. Це треба пам'ятати і все робити, щоб армія була сильною. Не для нападу на когось, як єхидно підколюють московські газети, а для захисту свого суверенітету. Таку думку поділяє переважна більшість військових,— закінчив генерал Перевалов.

На завершення додам, що ці мудрі слова сказав росіянин, який палко вірить у відродження України як держави. Самостійної і незалежної, позаблокової, але не беззахисної.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницький.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Спорт

«Зірки» футболу — гості «ГУ»

ЗУСТРІЧІ З ЛЕГЕНДАРНИМ ЕЙСЕБІО

Ми стояли в холі готелю «Жовтневий» в Києві з гравцем лісабонської «Бенфіки» Василем Кульковим. Раптом перед наші очі з'явився сам Ейсебіо да Сільва Ферейра і зачарував своєю білозубою усмішкою.

Василь пояснив, що пан Ейсебіо тепер — один з тренерів «Бенфіки» і познайомив мене з ним. «Чорною перлиною» називали цього видатного футболіста — сина Мозамбіку, який здобув всесвітню славу ще в 60-х роках, виступаючи за лісабонський клуб і збірну Португалії.

Тоді вдалося трохи поговорити з видатним спортсменом.

— Чи добре пам'ятаєте чемпіонат світу в Англії?

— Авжеж. То був чи не найщасливіший період у моєму спортивному житті. До речі, у вас тоді була чудова команда, в якій виблискували Яшин, Воронін, Сабо, Численко, Паркуян...

— А якщо порівняти той і нинішній футбол.

— Не належу до тих, хто стверджує, що колись вода була мокрішою. У роки моєї футбольної молодості були блискучі команди і виконавці. Є вони, безперечно, і тепер. Нині гра стала динамічнішою, атлетичнішою. Я — не політик, але дуже радію з того, що нарешті впали всілякі залізні завіси, і на футбольному глобусі почалася справжня міграція. От і чудовий український форвард Сергій Юран виступає нині в моєму клубі. І Василь Кульков з Москви мешкає тепер у Лісабоні...

Ейсебіо тоді сказав, що він, як і більшість людей, причетних до футболу, забобонний і ніяких прогнозів не робить. Утім, висловив побоювання щодо результату першого поєдинку «Динамо» — «Бенфіка». Ті переживання виявилися не без підстав. Кияни виграли — 1:0.

Між київською і лісабонською зустріччю сталося чимало подій у житті Ейсебіо. По-перше, він відсвяткував своє 50-річчя. Цей ювілей широко відзначався по всій Португалії. Улюбленцеві шанувальників футболу було вручено найвищу нагороду країни, а ще — золоту медаль почесного жителя Лісабона.

Ейсебіо приїхав до Португалії в грудні 1960 року. Як уже згадувалося, він виступав тільки в двох командах — «Бенфіці» та національній збірній. Блискучий нападаючий — володар Кубка європейських чемпіонів 1962 року, «Золотої бутси» 1968 і 1973 років, «Золотого м'яча» тижневика «Франс футбол» 1966 року, отримав приз найкращого бомбардира чемпіонату світу в Англії (1966 рік). У своєму клубі одинадцять разів ставав національним чемпіоном, п'ять разів володів Кубком Португалії. Граючи за «Бенфіку», забив 727 м'ячів, з них 46 — у Кубку європейських чемпіонів. 64 рази виступав за національну збірну і провів 41 гол.

Пам'ятаю «золотий рік» Ейсебіо, його виступи на світовій першості в Англії. Тоді навіть заговорили про те, що в короля футболу Пеле з'явився нащадний принц — Ейсебіо.

На полі, як і в житті, він завжди був скромним, вихованим, тактовним.

...Після фінального свистка в матчі «Бенфіка» — «Динамо» на стадіоні «Да Луш» Ейсебіо не приховував радості. Його команда взяла переконливий реваш.

— Хто ж стане фіналістом? — запитав його.

— Важко сказати. У нас з'явився тепер маленький шанс. Багато тепер залежатиме і від динамівців...

Ми попрощалися, бо треба було поспішати в аеропорт. Але через кілька хвилин була ще одна несподівана зустріч з видатним майстром. Перед входом на стадіон «Да Луш» побачив прижиттєвий бронзовий пам'ятник футбольному герою.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Лісабон — Київ.

НА ЗНІМКУ: чарівник шкіряного м'яча Ейсебіо (праворуч) і адміністратор «Бенфіки» уродженець Макао — Сеу.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61, 441-89-46
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 389.079.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047 Київ, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311065.

1 2 3 4 5 6 7 8 9